

Ministru kabinets lemj – maskas jālieto visur: gan publisko pasākumu, gan saimniecisko pakalpojumu vietās.

→ 4. lpp.

Valsts drošība saistīta arī ar medijpratību, kas ļauj pazīt dezinformāciju. Sociālajos tīklos bango spekulācijas, ka nekāda Covid-19 nav, tiek agītēts nenēsāt maskas.

→ 6.-7. lpp.

„Ar zirgiem bijuši visādi joki, bet nekādas paliekošas traumas nav,” atceras Maija Brikmane, kas visu mūžu pavadījusi ar zirgiem.

→ 8. lpp.

Kurzemnieks

LAIKRAKSTS VIDUSKURZEMEI

Cena
0,80 eiro

Nr. 85
(11 616)

Otrdiena, 2020. gada 27. oktobris

Masku piedāvājums arvien plašāks

Kad sākotnēji valdība noteica, ka teju visās sabiedriskajās iestādēs un veikalos apmeklētājiem jābūt ar sejas maskām, varēja iegādāties lielākoties rūpnieciski ražotas, bet nu sarosījušies arī pašmāju šuvēji, kuri tās piedāvā daudzveidīgas.

Pie auduma maskām var tikt arī Alsungas iedzīvotāji, jo tās tiek darinātas tepat un pārdotas svētdienās tirgus laikā *Rijā*, kā arī tējnīcā *Sapņotava*. Kā stāsta biedrības *Suitu amatnieki* priekšsēde Inga Šēna-Laizāne, ideja radusies skolotājai Lailai Puķītei, kura aizsargmaskas kopā ar skolēniem sākusī šūt tehnoloģiju un dizaina stundās. Šī doma iepatikusies audzēknes mammai Laurai Ansonskai, kura pamudinājusi gan Ingu, gan Daci Tunni šūt maskas. Piedāvājumā ir gan vienkāršas, gan puķainas. Cilvēki iecienījuši tieši krāsainās. Nu jau tās kļūstot par tādu pašu aksesuāru kā brilles vai auskari, un katrs cenšoties atrast sev piemērotāko gan pēc krāsas, gan fasona.

Arī kuldīdzniekiem nu ir vēl dažas vietas, kur tikt pie obligātā sejas aizsega. Salonveikalā *Akcent*s savus darinājumus piedāvā Ineta Ausmane. Viņas maskas atšķiras ar to, ka pēc konsultācijām ar medikiem tajās iestrādāts filtrējošais materiāls, kas palīdz aizturēt gaisā esošās mitrās daļiņas, līdz ar to, iespējams, labāk aizsargā pret vīrusu. Te maskas ir vienkāršas, bet katrs var izvēlēties pēc gaumes.

Bet V.Plūdoņa Kuldīgas vidusskolas 11.klases audzēknes Elīza Krastiņa un Aleksa Džesika Strautmane skolēnu mācību uzņēmumā *Eco Consumed* līdz šim darinājušas videi labvēlīgus auduma maisiņus, taču kopš skolēnu brīvlaika izgatavo arī sejas maskas. Pieejamas gan vienkāršas, gan ar mežģīnēm, pērlītēm vai tautiskiem rakstiem. Visas ir divās kārtās papildu aizsardzībai. Cena – dažī eiro. Var sazināties uzņēmuma feisbuka lapā, pasūtīt vēlamo krāsu vai iegādāties jau gatavās maskas.

Alsungā tapušās maskas ir ļoti krāsainas un labi sasaucas ar suitu tautas tērpiem, kā arī skaisti papildina nēsātāja stilu.

Alberts Dinters, Elisa Rudzīte
Ingas Šēnas-Laizānes arhīva foto

Latvijas lielākā ķirbja čempionātā divi no trim godalgotajiem ir no Kuldīgas novada. Tos izaudzējušas Elīza un Luīze Neimanes.

→ 12. lpp.

Pielikumā

- ▶ festivāls *Zemlika Durbē*,
- ▶ vēstures interpretācija mākslā,
- ▶ Talsu dejotāja Megija Upesjuzupa,
- ▶ vietvārdi Saldus pusē.

SK

Kas kultūrā Kurzemē:

Meklējiet iekšlapās!

Istabas augi: kā tos kopt ziemā.

→ 9. lpp.

Piektdien, 30. oktobrī:

- Pensionāru apvienībā *Rumbiņa*.
- Latvijas Radio – 95. Kurzemes korespondentes.
- Kas jauns Vārmē.
- Svešas tradīcijas: cik pieņemamas.

ISSN 1407-9755

REDZĒJUMS

Vai maza histērija varas gaitēnos?

Alberts Dinters

No pagājušās sestdienas maskas jālieto ne tikai tur, kur cilvēku skaits netiek ierobežots, bet visās sabiedriskajās vietās. Ministru kabineta ārkārtas sēdē Covid-19 apkarošanai atkal pieņemti jauni ierobežojumi. Daļa šo noteikumu stājās spēkā 24. oktobrī, daļa – 26. oktobrī.

Gribas atgriezties pavisam nesenā pagātnē, proti, kad tika paziņots, ka sejas maskas obligāti jāvelk, ieejot katrā veikalā, degvielas uzpildes stacijā utt. Pirmajās dienās nācās novērot, ka Kuldīgā reti kurš šo ziņu uzņēma nopietni. Bija tādi, kuriem viss vienalga, tādi, kuri negribēja izskatīties „pēc ķēmiem”, tādi, kuri saklausījušies dažu labu populistu blāustīšanos sociālajos medijos. Bet bija arī tādi ļaudis, kuri no pirmās dienas noteikumus ievēroja.

„Daži valsts ierēdņu paziņojumi sāk izskatīties pēc nelielas histērijas. Dažbrīd tiek sarunātas muļķības, par kurām nākas taisnoties.”

Redzot notiekošo, bija arī skaidrs, ka sabiedrība nav par 100% gatava labprātīgi izpildīt noteikto, un tas lika Valsts kancelejai uzdot jautājumu: „Vai masku nenēsātājiem draud atbildība?” Kad sazinājos ar kanceleju un uzdevu šo jautājumu, pretī sadzirdēju saērcinātu atbildi: „Mēs neesam policijiska valsts – negribam sodīt!” Bet sodīs, jo nihilistiski noskaņotajiem masku nēsātājiem sodi ir jau atbilstīgi.

Pāris dienu vēlāk Tieslietu ministrija sabiedrību sašūpoja, jo tās pārstāve paziņoja, ka uz baznīcām apmeklētāju ierobežojumi neattiecas. Drīz sekoja ierēdnes priekšnieka jeb ministra taisnošanās kameru priekšā, ministrija izsūtīja skaidrojumu, ka uz baznīcām ierobežojumi attiecas gan. Iespējams, kāds to uzskata vienkārši par ierēdnes kļūdu, bet manā skatījumā ministrijas darbiniekiem savs sakāmais 100 reižu jāpārdomā.

Isā laika periodā divi gadījumi, kas daudziem, iespējams, var radīt priekšstatu, ka varas augstākajos gaitēnos noteikumi tiek pieņemti, nu, teiksim tā, ātri. Pieņemsim un skatīsimies, kas notiek, un šķiet, ka kādam ir aizmirsies: mediji tomēr uzmaņa valsti pārvaldošos.

Šis bažas pastiprina arī premjerministra Kariņa izteikumi, atklājot ārkārtas sēdi. Viņš atzinis, ka divas nedēļas Krīzes vadības padomes sēdē dzirdēts: Covid-19 ierobežošanā nekas īpašs neesot jādara. Tomēr tagad Veselības ministrija piedāvājusi ieviest jaunus ierobežojumus. „Mani sāk uztraukt tas, ka plāns nav saprotams,” tā izteicies Ministru prezidents. Interesanti, ko tas nozīmē.

Bet! Ir jāmēģina izprast arī tos, kuri atbildīgi par dažādu lēmumu pieņemšanu, teiksim, ne visai vieglajā laikā. Cerams, ka nākamie lēmumi, kas attieksies uz iespējamajiem ierobežojumiem, tiks pieņemti ne tikai laikus, bet arī izsvērti, paredzot papildinājumus un medijiem un sabiedrībai skaidrojot tā, lai pat tantei Bauskā vai onkulim Rendā viss būtu skaidrs.

KĀPĒC LASA KURZEMNIEKU

Laikrakstam vajadzētu turēties pie līdzsvara

Kuldīgas 2. vidusskolas sporta skolotāja Klinta Āboliņa *Kurzemnieku* lasa ikreiz, kad apciemo vecmammu.

„Avīzi atceros jau no agras bērnības, jo omei tā vienmēr bija mājās un viņa mēdza izgriezt mīļākos rakstus. Atceroties ir tāds patīkams sentiments. Es avīzi ikdienā nelasu, bet, kad ciemojos pie viņas, tad gan. Pārsvārā sekoju līdzi *Kurzemnieka* tēmām feisbukā.

Ļoti forši, ka Kuldīgā ir tāds laikraksts. Pēdējā laikā viss pāriet uz internetu, bet ir patīkami, ka pastāv avīze taustāmā formātā. Es visbiežāk lasu Katrīnas Aišpures-Spule-

nieces sadaļu par veselīgu uzturu, jo arī manā darbā šīs tēmas jāapskata. Tāpat lasu aktuālākos jaunumus. Ļoti patika Skolotāju dienas pirmā lapa – patīkams, priecīgs, pozitīvs raksts. Kad redzu, ka žurnālists, kas kādu rakstu rakstījis, ir zināms cilvēks, tam ticu vairāk. Interneta ziņām nevar izsekot līdzi – nevar zināt, kāds cilvēks tās veidojis, turklāt tik daudz tiek runāts par viltus ziņām...

Mazliet uztrauc tas, ka dažreiz avīzē parādās skaļi virsraksti, kas liekas pārspīlēti. Tad rodas sajūta, ka no mušas tiek uzpūsts zilonis. Šajos laikos labāk ar tautu saru-

nāties mierīgi un nekļūt par ko līdzīgu dzeltenajai presi. Zinu, ka žurnālistiem grūti noturēt interesi, it īpaši rakstojam medijam. Manuprāt, *Kurzemnieks* to dara ļoti labi. Mūsu pilsētai ir laba aura, cilvēkiem šeit patīk, un arī laikrakstam vajadzētu turēties pie līdzsvara.

TRĪS PAR VIENU

Kā vērtējat to, ka Covid-19 testus bez maksas varēs nodot tikai tad, ja ir ģimenes ārsta vai cita medicīnas speciālista nosūtījums?

GALVENAIS: MAZINĀT IZPLATĪBU

1. Didzis Gavars, E.Gulbja laboratorijas ārsts:

– Tā ir nolemts: mēs kā likuma izpildītāji mainīt neko nevaram. Ceru, ka šis nosacījums neveicinās slimības izplatību, nevēlēšanos testu nodot, bet – gluži otrādi – šis ierobežojums veicinās laboratorijas pieejamību cilvēkiem ar paaugstinātu risku, kā arī tiem, kuriem tests vajadzīgs pirms operācijas. Tomēr nevajadzētu būt tā, ka jebkurš pacients pie analīzēm netiek. Ar šo lēmumu testu daudzums jau netiek samazināts. Es vairāk to vērtēju pozitīvi, jo būtiskām izmaiņām nevajadzētu būt.

Viena no problēmām ir analīžu nodošana tiem, kuriem saslimšana Covid-19 ir konstatēta un tests jāatkārto. Atkārtošana ir par biežu – vīrusa atliekas var atrast vēl ilgi, bet tās jau ir tikai atliekas. Manuprāt, tik bieži nav vajadzīgs. Varētu šīs analīzes aizstāt ar citām.

Laboratorija ir noslogota ļoti, bet tas nav primārais. Galvenais ir ar pieejamiem līdzekļiem ierobežot infekcijas izplatīšanos. Nav svarīgi, kāda spriedze ir laboratorijā, cik apgrūtināti ir darbinieki. Līdz šim bijis tā, ka cilvēki nāk *pa taisno*, testu taisa septiņas reizes nedēļā un vienmēr

tie izrādās negatīvi. Tāpēc vēlams konsultēties ar ārstu.

Situācija Latvijā ir mainīga, tāpēc jāseko līdzi aktuālajiem nosacījumiem. Salīdzinot ar citām valstīm, mums analīžu pieejamība ir laba. Jādomā, kā arī turpmāk resursus izmantot lietderīgi. Kuldīgā situācija strauji uzlabojās, ņemot vērā to, ka vienā dienā slimības izplatība nevar beigties. Galvenais – reaģēt momentā, lai ugunsgrēku nepalaistu lielās liesmās. Pie jums situācija tika adekvāti kontrolēta.

LAIKU ATŅEMS VĒL

2. Zanda Zauere, ģimenes ārste Kuldīgā:

– Šobrīd ģimenes ārstiem ir ļoti intensīva slodze – būtībā ne mirklis nav brīvs. Nosūtījumi vēl atņems jau tā trūkstošo laiku. Man šķiet: ja cilvēks jūtas saslimis, vajadzētu ļaut iet uz testu *pa taisno*. Norīkojuma saņemšana ir laikietilpīga, un tas būs arī lieks gājiens pacientam. Nebūs tik vienkārši mainīt darba organizāciju.

Saprotu labo domu, lai cilvēki lieki neapgrūtinātu laboratoriju, ejot uz testu bez iemesla. Taču rindas veidošies pie mums un citiem medicīnas speciālistiem. Bet tas ir saprotams, jo sabiedrībā valda bailes un neziņa un daudzi izmanto jebkuru iespēju pārbaudīties. Ja cilvēks atnāk pie manis pēc nosūtījuma, vai man ir tiesības to liegt? Visiem saslimušajiem nav acīmredzamu simptomu: vienam tests

izrādās pozitīvs, citam – negatīvs. Es arī nedomāju, ka uz testēšanu vajadzētu iet visiem – kaut kādām aizdomām jābūt. Bet, ja ir tikai bailes, saklausoties informāciju televīzijā, es nevarēju pārliecināt, ka nevajag iet testēties. Informācija ir tik ļoti sagrozīta, ka cilvēks vairs nesaprot, arī mediķi nezina, kam īsti ticēt.

ĀRSTS IZVĒRTĒS VISLABĀK

3. Ivars Eglītis, bijušais Kuldīgas slimnīcas vadītājs un veselības eksministrs:

– Tas ir tikai pagaidu risinājums, kura galvenais iemesls – mazināt milzīgo pieplūdumu uz testiem, jo laboratorijai nepietiek jaudas. Apjoms ir trīskāršojies. Jānovērtē arī tas, kāda nauda tam tiek tērēta un vai tas nav lieki. Cilvēks tāpat vien iedomājas, ka jāaiziet uztaisīt testu, kas nebūt nav lēts, laboratorijā veidojas rindas, un pie testa netiek tie, kuriem tajā mirklī tas tiešām vajadzīgs. Tāpēc

doma ir laba, jo ģimenes ārsts vai cits speciālists vislabāk pateiks: vajag vai nevajag. Varbūt var iztikt. Nevajadzētu apgrūtināt arī viņus – jābūt tādai nosūtīšanas kārtībai, kas nepatērē daudz laika: telefoniski, elektroniski. Pieļauju, ka bieži vien testi tiek veikti nevajadzīgi, īpaši atkārtotie tiem, kuriem uzrādījies pozitīvs. Tāds rezultāts var izrādīties arī tad, kad slimība ir izslimota. Jēga ir tad, ja simptomi ieilguši.

Protams, jāņem vērā, ka pacients ar saslimšanas simptomiem, ejot uz

doktorātu pēc norīkojuma, var radīt bīstamu situāciju. Tāpēc tam jānotiek attālināti. Ģimenes ārsts var sazvānīt laboratoriju un pateikt, ka pacientam vajadzīgs tests. Noteikti jābūt vienkāršam un efektīvam veidam, kā nosūtījumu saņemt, nevienam neradot risku, neapgrūtinot ne pacientus, ne ārstus. Jo mērķtiecīgāka būs virzība uz testiem, jo augstāks būs pozitīvais rezultāts, un arī no tā vajadzēs izdarīt secinājumus.

Daina Tafelberga

RUNĀ SPECIĀLISTS

Klientu apkalpošana –
viena no labākajām
Eiropā

Sandis Jansons,
a/s Sadales tīkls valdes priekšsēdis

Sadales tīkla pakalpojumi e-vidē un centralizēta datu apmaiņa starp elektroenerģijas tirgotājiem un klientiem ir ieguvusi starptautiskās Eiropas Sadales sistēmas operatoru apvienības E.DSO atzinību kā labās prakses piemērs klientu apkalpošanas risinājumiem Eiropā.

E.DSO apskatā *Lead The Transition, Serve The Customers** šogad par labākajiem atzīto klientu apkalpošanas risinājumu vidū ir iekļuvuši pat divi Sadales tīkla digitālie pakalpojumi: klientu apkalpošana e-vidē un datu apmaiņa elektroenerģijas tirgus procesā.

Sadales sistēmas operatori visā Eiropā transformē savu darbību, kļūstot no infrastruktūras uzturētājiem par viedajās tehnoloģijās balstītu mūsdienīgu elektrības sadales pakalpojumu sniedzējiem. Mēs savu klientu apkalpošanas stratēģiju balstām uz efektīviem digitāliem risinājumiem, kas ļauj klientiem ietaupīt laiku, saņemt pakalpojumu ātrāk un efektīvāk. Pilnā mērā izvēlēta pieeja sevi attaisnoja Covid-19 ārkārtējās situācijas laikā, kad, neraugoties uz valstī noteiktajiem ierobežojumiem, visi mūsu uzņēmuma pakalpojumi klientiem bija 100% pieejami.

Sadales tīkls ir viens no retajiem sadales sistēmas operatoriem Eiropā, kas 100% pakalpojumu klientiem nodrošina e-vidē, 24 stundas un septiņas dienas nedēļā. Klientu portāls E-st.lv, attālinātās konsultācijas un dažādi e-riki ļauj aprēķināt izdevīgāko tarifu, elektrības patēriņu, saskaņot projektus un darbus, kā arī veikt visas ar pieslēgumiem saistītās darbības. Digitālajā kartē operatīvi pieejama informācija par neplānotajiem un plānotajiem elektroapgādes pārtraukumiem, elektrolīniju trašu tīrīšanu, elektrotīkla rekonstrukciju. Šobrīd jau 94% klientu

pakalpojumu pieteikšanai un saņemšanai izmanto uzņēmuma e-vidi, savukārt pašam sadales operatoram digitālā transformācija ļāvusi būtiski samazināt pakalpojumu izmaksas un attiecīgi tarifus.

E.DSO atzīnīgi novērtējusi arī Sadales tīkla datu apmaiņas platformu, kas koordinē informāciju par vairāk nekā 1,1 miljonu pieslēgumu. Tās mērķis ir nodrošināt sekmīgu elektroenerģijas tirgus darbību un ātru informācijas apmaiņu starp sadales sistēmas operatoru un elektroenerģijas tirgotājiem. Katru mēnesi, izmantojot datu apmaiņas platformu, Sadales tīkls apstrādā vidēji 630 000 tirgus ziņojumu un turpina platformu pilnveidot, lai tā būtu pieejama arī tiem klientiem, kuriem elektroapgādi nodrošina mazie sadales sistēmas operatori Latvijā.

Sadales tīkla risinājumi atzīti par labās prakses piemēriem līdz ar uzņēmumu Caruna (Somija), ESO (Lietuva), Enedis (Francija), Alliander (Nīderlande), Enexis (Nīderlande) sadales sistēmas operatoru paveikto.

* Vadot uz pāreju, apkalpojot klientus

Sadales tīkls ir E.DSO (European Distribution System Operators) biedrs. Eiropas Sadales sistēmas operatoru apvienībā pārstāvēts 41 sadales operators no 24 valstīm, kas nodrošina elektroapgādi 260 miljoniem pieslēgumu un viedo elektrotīklu attīstību.

NUMURA IETEIKUMS

Ineses Slūkas zīmējums

„Pēc izlietošanas maska jāizmet atkritumu tvertnē, bet, ja tuvumā tādas nav, tad jāaiznes uz mājām, kur var droši izmest savā tvertnē. Sejas maskas nedrīkst izmest dalīto atkritumu konteineros, jo pārstrādei tās nav piemērotas,” skaidro Zaļās jostas pārstāve Laima Kubliņa.

LASĪTĀJS VAICĀ

Pieprasījums pēc dārziņiem sarūk

Kāda kuldīdzniece jautā, kādēļ par mazdārziņu Dārzniecības ielā, kur viņas zemes gabalam apkārt ir daudz neapstrādātu, bez nomas maksas ir jāmaksā arī nekustamā īpašuma nodoklis.

„Vai tad pašvaldība nav ieinteresēta, lai cilvēki paši sev audzētu saknes, būtu nodarbināti savā dārzā?” jautā sieviete. „Man bez nomas ir jāmaksā nodoklis – 11 eiro gadā. Esmu maznodrošinātā, un man tas ir daudz. Tā jau tur apkārt visi no dārziņiem atteikušies, un no neapstrādātajiem nāk virsū nezāles. Ja jau nomāju, tad pietiktu vien ar nomas maksu.”

Pašvaldības nekustamo īpašumu nodaļas vadītājs Klāvs Svilpe skaidro, ka nekustamā īpašuma nodoklis pēc likuma ir jāmaksā visiem nomniekiem. „Dārziņu nomas maksa ir simboliska. Mums nebūtu žēl, ka cilvēki darbojas, bet arī pašvaldība tiek uzraudzīta, lai tās manta netiktu izšķērdēta. Nomas maksai jābūt. Ir izstrādāta kārtība un noteikts personu loks, kam pienākas atvieglojumi, un par to var interesēties individuāli.

Dārzniecības ielā lielākā daļa dārziņu ir pamesti – pieprasījums tur iet mazumā.

Iejas ir bijušas dažādas. Tur blakus ir zirgaudzētava – varētu piedāvāt nomāt ganībām, lai pašvaldībai nav rūpju, ka tā vieta aizaug, ir nesakopta. Mēs esam mēģinājuši konsolidēt, pierunāt nomniekus dārziņu mainīt uz citu vietu. Bet cilvēki savu dārziņu ir gadiem iekopuši – citur negrib. Tad katrs savā vietniņā apstrādā, un apkārt ir neizmantota teritorija.

Bija pa vidu izveidojies tāds lielāks pamesto dārziņu apvidus. Pagājušajā gadā to uzarām, sadalījām mazdārziņos un lielāko daļu iznomājām. Ja cilvēkiem ir vēlme, varam platību ierādīt. Teritorijas plānojumā šī vieta iezīmēta tā, ka nākotnē varētu tikt daļēji apbūvēta. Bet, kamēr tur būs aktīva dārziņu apsaimniekošana, neviens to neliegs.

Kādreiz Kuldīgā bija septiņas dārzkopības sabiedrības, tagad ir trīs. Ja kāds vēlas zemi no jauna, cenšamies piedāvāt Dārzniecības ielā. Ja dārziņi ir koncentrēti vienā vietā, pašvaldībai vieglāk palīdzēt ar grāvju tīrīšanu, krūmu izžāģēšanu. Ja izmētāti, tad tas prasa daudz enerģijas un resursus.”

Jolanta Hercenberga

AKTUĀLAIS JAUTĀJUMS

Ko domājat par pāreju no vasaras uz ziemas laiku?

Valija Brūdere,
pensionāre:

– Nu, ja tā nolemts, ko mēs tur varam darīt? Ietekmē mani gan, jo pierodu pie viena laika un tad ir nepierasti mainīt uz citu. Mums, pensionāriem, tas it kā vairs nav tik svarīgi, bet tiem, kam jāstrādā, jauniem cilvēkiem, varētu būt grūti. Vispār jau es varu pielāgoties visam kam, tikai ne tagad maskām. Tas ir pilnīgs farss.

Māsa Katrīna
(Barbara Kučera),
dominikāņu māsa:

– Es esmu poliete. Gribētu, lai ir viens laiks, bet tas atkarīgs no visas Eiropas, ko tur nolems. Kad gribu sazvanīties ar radiem Polijā, ir divas stundas starpā, un tad ir grūti tieši attiecību ziņā. Citādi tas mani neietekmē. Nu, ja ir radoši cilvēki, kuri grib to laiku grozīt un mainīt, un ja tam ir objektīvi iemesli, tad man grūti par to spriest.

Inese Mūrniece,
tehnikā darbiniece:

– Būtu jau labi, ja paliktu pie viena laika. Sākumā tas vienmēr ietekmē – kādas pāris nedēļas vai pat mēnesis paiet adaptācijā, un laika izjūta vispār pazūd. Būtu labi, ja šo likumu grozīt pulksteņi atceltu. Rudenī jau vēl nekā – var to stundu pagulēt, bet nekasarī stunda sanāk nozagta. Es izskaidrojumu tā arī nesaprotu. It kā elektrības dēļ, bet rēķinus tas vispār neietekmē.

Dace Širmahere,
apkopēja:

– Es domāju, ka nebūtu jāmaina tā stunda turpu šurpu. Mani tas neapmierina. Labāk ir viens laiks, un viss. Mani tas izrauj no ierastā ritma. Dievs ir nolīcis vienu laiku, un kāpēc cilvēkam tas būtu jāmaina? Es esmu ticīgs cilvēks un domāju, ka jābūt tā, kā ir. Kaut ko te groza un maina visapkārt, un no tā nekādas jēgas nav. Un tiem, kam lopī un govis, – tas to dzīvnieku tracina, nav miera. Cilvēkiem vajag vairāk Dieva mieru – to arī visiem novēlu.

Rubens Mkrtičans,
sociālais darbinieks:

– Mani tas neuztrauc, ne ietekmē. Esmu pieradis, jo tas notiek katru gadu. Vienīgi bērnam uz skolu piecelties grūtāk, jo, kamēr organisms pierod, viņš grib vēl gulēt. Es pats vienmēr ceļos ļoti agri, tāpēc man vienalga.

Leonīds Gondars,
pensionārs:

– Ko man, pensionāram, vajag? Viss ir: sieva blakus, kaķīši, sunīši un pat veikals. Laika maiņa mani neietekmē ne tagad, ne arī jaunības gados. Es varu gan gulēt, gan negulēt – nu, kā ir, tā jādžīvo. Mājās ir trīs stāvi, un mēs tikai divi ar sievu. Katrs savā stāvā varam skatīties televīziju līdz pat diviem nakts. Rēķinus tas arī tā neietekmē. Man pensija laba, sievai darbs veikalā, tāpēc par to laiku nemaz nav jādomā.

Katrīna Blaua, Elis Rudzītes foto

Ūsu mēnesī – par vīriešu veselību

Novembris pēdējos gados tiek dēvēts arī par ūsu mēnesi, kad lielāka uzmanība tiek pievērsta vīriešu veselībai un prostatas vēža profilaksei.

Lai vīriem un puīšiem būtu vēl viena iespēja uzklaut speciālistu un uzdot jautājumus, kā arī pārbaudīt veselību, biedrības *Dzīvības koks* Liepājas nodaļa 12. novembrī 17.00 rīko pasākumu *Sarunas par P veselību*.

Tas notiks Jūrnieku centrā (Liepājā, Celtnieku ielā 21). Būs tikšanās ar Kurzemes uroloģijas centra vadītāju Dzintru Litavnieci, no 17.00 līdz 19.00 sadarbībā ar SIA *NMS laboratorija* varēs bez maksas nodot asinis PSA (prostatas specifiskā antigēna) analīzei. Maskas tiks nodrošinātas.

Lai rastos priekšstats par apmeklētāju skaitu un laboratorijas noslogojumu, jāpiesakās pa tālr. 28343138 Ilzei Vainovskai, *Dzīvības koka* Liepājas nodaļas vadītājai.

Inguna Spuleniece

Uz skolas jumta antenas nebūs

Atkārtoti izskatīt *Latvijas Mobilā telefona (LMT) lūgumu uz V.Plūdoņa Kuldīgas vidusskolas jumta izvietot mobilo sakaru antenu un aparāturu, novada domes finanšu komiteja ieteikusi tomēr to atteikt.*

Jūlijā toreizējam skolas direktoram Mārtiņam Burkem-Burkevicam tika uzdots līdz 4. septembrim par šo jautājumu organizēt vecāku aptauju. Kuldīgas novada pašvaldība ir saņēmusi arī skolu aptaujas platformas *Eduio* rezultātus. Anketā tika iekļauts jautājums: „Vai piekrist, ka pašvaldība uz skolas jumta Piltenes ielā 25 uzliek LMT 5G antenas?” No 160 atbildējušajiem 121 cilvēks (76%) tam nepiekrīt, 39 (24%) – piekrīt.

Inguna Spuleniece

Sejas maskas jālieto gandrīz visur

Ministru kabineta ārkārtas sēdē Covid-19 apkarošanai pieņemti jauni ierobežojumi. Daļa šo noteikumu stājas spēkā 24. oktobrī, daļa – vakar, 26. oktobrī.

No sestdienas maskas bija jālieto ne tikai tur, kur cilvēku skaits netiek ierobežots, bet visās sabiedriskajās vietās: gan saimniecisku, gan publisku pakalpojumu sniegšanas vietās. Tas nozīmē, ka tām vietām, kurās sejas aizsargmaskas jau ir jālieto, nu piepulcējas arī valsts un pašvaldību iestādes, tai skaitā sociālo pakalpojumu, sociālās palīdzības vai veselības aprūpes jomā.

Maskas nav jālieto peldbaseinos, pirtīs, akvaparkos un tamlīdzīgās vietās, skaistumkopšanas salonos, kad notiek procedūras sejai, jeb tur, kur to lietošana nav iespējama.

Turpmāk maska jālieto arī kultūras pasākumos fiksētā sēdvietā, ja vien uz šo cilvēku neattiecas izņēmumi, proti, ja viņš ir jaunāks par 13 gadiem, ja ir kustību traucējumi, kas maskas uzlikšanu apgrūtina, un ja ir psihiskās veselības problēmas.

Publisku pasākumu vai saimniecisko pakalpojumu telpās vienlaikus drīkst būt 300 cilvēku. Privātos pasākumos – desmit telpās, bet 100 – laukā.

Aizliegti pakalpojumi bērnu izklaidei lielveikalos. Ierobežojumi ir bērnu ballīšu organizēšanā, slidotavās, rotaļu laukumos, batutu parkos utt., bet tie neattiecas uz tādām pakalpojumiem, kas paredzēti gan pieaugušajiem, gan bērniem, piemēram, ir atļauta akvaparka darbība.

Arī uz reliģiskās darbības vietām attiecināmi visi noteikumi par distancēšanos, bet tām nav noteikts konkrēts cilvēku skaits, jo tur cilvēku plūsma var būt aktīva. Taču jānodrošina ne mazāk kā trīs kvadrātmetri uz cilvēku un tas, lai apmeklētāji var ievērot 2 m distanci.

Mācības augstskolās daļēji notiks attālināti: lekcijas – attālināti, bet praktiskās nodarbības, kas ir svarīgas, lai studenti apgūtu iemaņas, var notikt klātienē, ievērojot stingru piesardzību.

„Darba ir daudz, un tas mani aizrauj”

„Izglītība vairāk vai mazāk ir katra cilvēka dzīves daļa. Es šajā darbā jutos ļoti labi,” saka Undīne Priedoliņa, kura apstiprināta par Alsungas vidusskolas direktori.

UZSVARS UZ SADARBĪBU

Kopš pagājušā gada U.Priedoliņa ir Alsungas novada izglītības speciāliste, un līdz novada reformai vienlaikus ar direktores darbu viņa pildīs arī šos pienākumus. „Darba ir daudz, un tas mani aizrauj. Izpildot sev uzticēto, jutos atbildīgi. Manuprāt, prioritāte ir tāda darba vide, kas vērsta uz sadarbību. Vēlos radīt tādas apstākļus, kuros skolotāji, skolēni, tehniskie darbinieki un skolas viesi jūtas ērti, brīvi un nepiespiesti, spēj izteikt savas domas, pildot savus pienākumus vai vienkārši ciemojoties. Lai izglītībā un skolas attīstībā nodrošinātu efektivitāti, attiecīgi jāizmanto resursi. Alsungas vidusskolā tā ir skolotāju pieredze un redzējums, vecāku interese un aktīva līdzdalība, kā arī jaunieši, uz kuriem var paļauties dažādu pienākumu izpildē.”

STRĀDĀ ATTĀLINĀTI

U.Priedoliņa uzskata, ka aktualitāte ir izglītības kvalitāte, skolēnu motivēšana un sadarbība. Pavasarī attālināto mācību laikā rīkota audzēkņu, vecāku un pedagogu aptauja par situāciju, problēmām un slodzes sadalījumu. Balstoties rezultātos, tika izstrādāta kārtība gadījumam, ja rudenī attālinātās mācības atsāksies. Nu šī kārtība tiek īstenota. „Skolotāji, protams, augstāk vērtē mācības klātienē, bet arī attālinātās kopumā vērtē labi. Mēs apzināmies situācijas nopietnību, esam elastīgi un pielāgojamies valstī noteiktajai kārtībai,” saka U.Priedoliņa.

GATAVA PIEREDZI BAGĀTINĀT

Iepriekšējais darbs U.Priedoliņai bijis Piltenes pirmsskolas izglītības iestādē *Taurenītis*. „Vienlaikus esmu noslēgusi divus autoratlīdzības līgumus – izstrādājusi angļu valodas metodiku un pirmsskolas skolotāja darba plānotāju šim mācību gadam. Esmu ieguvusi arī profesionālo maģistra grādu izglītībā. Pagājušā gada nogalē

sapratu, ka man piemīt spējas darīt un saprast vairāk, izprast izglītības jomu citā līmenī, tāpēc pieteicos Alsungas novada pašvaldības konkursam uz izglītības speciālistes amatu. Esmu gandarīta par to iegūto pieredzi un kolektīva pozitīvo attieksmi. Esmu gatava sevi arīvien bagātināt, jo, tikai darot, mēs varam augt.”

UZLABO SKOLAS VIDĪ

Šogad Alsungas vidusskolā mācās 94 skolēni un strādā 18 pedagogi.

U.Priedoliņa uzskata, ka skolēnu skaita pakāpeniska samazināšanās tāpat kā daudzās citās Latvijas skolās ir viens no lielākajiem izaicinājumiem. „Bet es ticu, ka mainīgajā dzīves ritējumā cilvēki arvien vairāk novērtēs dzīvi laukos un jaunās ģimenes par dzīvesvietu izvēlēties tieši Alsungu. Sadarbībā ar vecākiem, pašvaldību un uzņēmējiem kopā varam skolas attīstībai rast risinājumu. Vides uzlabošanā iesaistās arī Alsungas viedā ciema rīcības grupa. Uz kāpnēm ir izvietotas nedēļas dienu, matemātisko darbību, vārdu locījumu un citas atgādes. Izveidota laika līnija gaitenī pie lasītavas un labiekārtots angļu valodas kabinets, lai jaunieši mācību laikā justos ērti, sēžot *pufos* vai veidojot sadarbības grupas. Skolai iegādātas planšetes un citi tehnoloģiskie rīki mūsdienīgām mācībām.”

Jolanta Hercenberga
Undīnes Priedoliņas
arhīva foto

NO KĀRTĪBAS SARGĀTĀJU IKDIENAS

Pēc strīda kāpj uz tilta margām

19. oktobris. Nedēļa sākas ar izpalīdzēšanu sociālajam dienestam, kas lūdz kādu nogādāt patversmē *Zilais krusts*. Mums zvana, ka Liepājas ielā pie bijušā veikala *Progress* guļ divi manāmi iereibuši vīrieši. Nogādājam dzīvesvietā. Vakarā ir zvans no veikala Liepājas ielā, jo iereibis vīrietis tur grasās likties gulēt. Izkaidrojam, ka vispirms jāzvana apsardzes firmai.

20. oktobris. Pirmais izsaukums ir uz Vārmi, jo sociālais dienests ziņo, ka kādās mājās notiek iedzeršana un tur ir arī bērns. Aizbraucam, alkohola lietošana tiek pārtraukta, bērnu sociālais dienests nogādā krīzes centrā *Ventspilī*. Kuldīgā, Liepājas ielā, guļ vīrietis reibumā un uz iecirkni tiek nogādāts tikai tad, kad viņu apskatījuši mediķi. Vakarā zvana par dzīvokli Piltenes ielā, kur kāds skaļi skatās televizoru un klausās mūziku. Policijai nav jābrauc – zvanītājs rakstīšot iesniegumu par kaimiņiem.

21. oktobris. Pienāk signāls, ka Vangā kāds, iespējams, neievēro pašizolāciju un ar citiem lieto alkoholu. Paskaidrojam, ka cilvēks pašizolācijā pastaigāties drīkst, bet ciemoties ne. Noskaidrojam, ka šo vietu jau pārbaudījusi Valsts policija. Vakarā zvana: Mazīvandē vīrietis, pārlieku salietojies alkoholu, kļuvis agresīvs.

22. oktobris. *Kuldīgas komunālie pakalpojumi* Pelčos privātīpašumā esot izgāzuši būvgružus. Atklājas, ka savulaik tur bijis strīds par īpašumtiesībām, bet zemes gabals pieder pašvaldībai. Zvans: Kuldīgā uz vecā tilta margām sēžot jaunieši, kurš

Stāsta Kuldīgas novada pašvaldības policijas priekšnieks **Kaspars Šabāns**.

pirms tam sastrīdējies ar meitenēm.

23. oktobris. Arī šajā dienā nākas apmeklēt veco tiltu, jo kāds pārlieku iereibis vīrietis uz tā nokārtojies lielās vajadzības jeb, tautas valodā sakot, pakakājis. Vainīgais noķerts, ir sāks process. Mums zvana par īpašumu *Planīcas* ielā, jo tam sabojāts žogs un bail, ka suns no sētas pamuks. Īpašniece sazvanīta, viss nokārtots. Vakarā zvana, ka divi kaimiņi *Virkas* ielā nevar sadalīt vietu, kurā novietot savus spēkratus. Ar abiem notiek pārrunas.

24. oktobris. Skrundas ielas namā skaļa mūzika. Tas kaimiņiem traucē, tamdēļ ar dzīvokļa īrnieku nākas aprunāties.

25. oktobris. Kamerās pamanām, ka *Adatu* un *Baložu* ielas krustojumā jauniešu kompānija lieto alkoholu. Pret viņiem sāktas trīs lietvedības. Gaismas ielā konflikts starp bijušajiem lauleņiem, jo vīrs bez atļaujas dzīvoklī savācis mantas. Ar mūsu starpniecību viss atrisinās. Saņemam pirmo izsaukumu uz tirdzniecības vietu, kurā apmeklētāji nelietojot sejas maskas. Aizbraucam, bet to nekonstatējam. 1905. gada parkā uz soliņa vīrietis lietojot alkoholu. Izrādās, ka tas ir mums zināmais tilta apkakātājs. Pasniedzam protokolu. Pēdējais izsaukums ir uz jauno *Ventas* tiltu, jo zem tā sēž vīrietis ar alkohola pudeli blakus. Pudele ir, bet vīrietis skaidrā.

Aizvadītajā nedēļā trīs autovadītāji tikuši pie brīdinājuma, bet 13 – pie protokoliem.

Alberts Dinters

Alberts Dinters

Jaunieši vāks dabas materiālus

Sešus gadus Rudbāržos darbojas jauniešu klubiņš, kura dalībniekiem ir iedibināta tradīcija, proti, rudenī doties dabā salasīt materiālus, ko izmantot kompozīcijās.

Pārgājiens, ko nelabvēlīgu laika apstākļu dēļ nācās pārcelt, bet ne atcelt, bija paredzēts aizvadītajās brīvdienās. Lēmums to pārcelt pieņemts tāpēc, lai bērņus un jauniešus pasargātu no nejaušas saaukstēšanās, kas Covid-19 laikā nebūtu pieļaujami, un lai viņi pēc brīvlaika varētu atgriezties skolas solā.

Pārgājiens iecerēts pa pašu izstrādātu maršrutu, šajā reizē uz Rudbāržu parku, kur atrodas barona kapi, par kuriem vēl nesens izskanēja ziņas, ka tur spokojoties. Domāts savākt dabas materiālus, pārbaudīt, vai kapos tiešām spokojas, un pa ceļam sarīkot klubiņam fotosesiju. Līdz šim jaunieši salasījuši kastaņus. Pārgājienā tiks lasītas piepes, čiekuri, interesantas formas zari – viss, ko pēcāk var izmantot dažādās kompozīcijās. Radošajās darbnīcās top svečturi un telpu dekoru Ziemassvētkiem.

Ineses Ozoliņas arhīva foto

Šogad pirmie salasīti kastaņi. Kad tik savākti citi materiāli, taps rotājumi telpām.

Dabas materiālu vākšana Rudbāržu jauniešu klubiņā kļuvusi par ikgadēju nodarbi. Dalībnieki pērnuden pārgājiena.

Pēdējie dokumenti muižas pārņemšanai

Jau vairākus gadus Skrundas novadā nerimst runas, ka Aizsardzības ministrija (AM) pārņems bijušo Rudbāržu pamatskolu, lai tajā iekārtotu kadetu skolu. Nupat dokumentu kārtošana iegājusi finiša taisnē.

Kā *Kurzemniekam* apstiprina Skrundas novada domes priekšsēde Loreta Robežniece, kopš brīža, kad Ministru kabinets nolēma skolu pārņemt AM īpašumā, formalitāšu kārtošana bijusi gana birokrātiska: „Tas process jāiziet – visas institūcijas, bet nu vilciens strauji kustas uz priekšu.” Plānots nodot vairākus nekustamos īpašumus: viens no tiem aizņem 6,4 hektārus, un uz tā atrodas sešas būves, arī skola, ir vēl īpašumi *Nogāze* un *Atpūtas*

(kopā 28 hektāri).

Ministrija gatavojoties projektēšanai, lai ātrāk var sākt ēkas remontu. Līdz šim namu pieskatīja pašvaldības darbinieki, bet, sākot ar 2. novembri, tur sāks saimniekot cilvēki, kurus ministrija izvēlēsies konkursā. Kā stāsta L.Robežniece, darbā pieteikties varēs arī vietējie speciālisti. Pašvaldības vadītājam ne reizi nav bijis iemesla neuzticēties AM pārstāvjiem un šaubīties, vai īpašums tiks pārņemts. Tāpat uz

priekšu virzās cita iecere: kamēr Rudbāržu skola tiks remontēta, kadeti mācības sāks Skrundas vidusskolā.

Jau izskanējis, ka bijušo O.Kalpaka Rudbāržu pamatskolu par kadetu mācību vietu ministrija vēlas pārvērst divos gados. *Kurzemnieks* vēstījis, ka par labu šīs muižas kompleksam AM nosliecās tāpēc, ka tam ir nozīmīga vēsture. No šejienes 1919. gada 3. martā sākās Latvijas atbrīvošana pulkveža O.Kalpaka vadībā.

Lai māksla baro dvēseli

Rudbāržu kultūras namā fotogrāfa Vladislava Kundziņa fotoizstādi *Ziedi* vēl var paspēt aplūkot līdz oktobra beigām, kad to nomainīs citu fotogrāfu darbi.

Kā stāsta Skrundas kultūras nama kultūras menedžere Liene Krūmiņa, viņa jau trīs gadus sadarbojas ar ziedu foto autoru, kurš piedalās dažādās izstādēs, kā arī ir sarīkojis vairākas personālās izstādes par ziediem, kukaiņu pasauli, Latvijas dabu, ziemeļos, Skotiju, Austrāliju un Āfriku. Līdz šim bijusi iespēja apskatīt tos V.Kundziņa darbus, kas tapuši Skotijā, un izstādes atklāšanā varēja tikties ar autoru.

1952.gadā viņš dzimis Latgalē, Pelēču pagastā. Mācījies Špoģu vidusskolā un pēc dienesta Padomju armijā studējis kokapstrādi Latvijas Lauksaimniecības akadēmijā Jelgavā. Fotografēšanu iepazīs pulciņā, mācoties 5. klasē. Skolā dzimušī interese saglabājusies līdz šodienai. Pirmais fotoaparāts bijusi *Smena-2*, bet studiju laikā nopirkts *Zenit E*. Autors galvenokārt fotografē dabu: ainavas, putnus, dzīvniekus, kukaiņus, puķes. Tieši tuvplānu tehnikā tapuši te apskatāmie darbi. Ekspozīcija *Ziedi* zālē izvietota Dzejas dienu laikā, fotogrāfijas tapušas, iedvesmojoties no Annas Sakses *Pasakām par ziediem*, kur katras puķes stāsts ievīts skaistā pasakā.

Visi Vladislava Kundziņa izstādes darbi tapuši makrotehnikā kā tuvplāni, lai parādītu katra zieda unikālītāti un struktūru.

Kā stāsta L.Krūmiņa, cilvēkiem interese ir. Tā gan nav tik koncentrēta kā par izstādi par Skotiju, kad bija iespēja iztaujāt pašu fotogrāfu. Ar šī autora darbiem vēl var iepazīties Skrundas kultūras nama mazajā zālē fotoizstādē *Ukraina, Karpati – daba, cilvēki*, kurā aplūkojami arī Evas E.Čūderes, Ineses Grizānes, Jura Kalniņa un Daiņa Ozola darbi, kas tapuši 2019. gada vasarā, karstajā jūnijā iepazīstot Karpatu kalnus.

Novembri ziedus nomainīs fotogrāfu grupas *Liepājas pozitīvs* izstāde *Mans*, kurā varēs aplūkot vairāk nekā 30 autoru darbus.

Dzīve kā traks zirga skrējiens

„To, kas bija lemts, es arī darīju – no mazām dienām vazājos zirgiem pa kājām,” smejojot saka vārmeniece MAIJA BRIKMANE. Viņa lielāko mūža daļu pavadījusi stallos – kopusi, trenējusi un mācījusi zirgus. Dzīvē bijuši visādi pārbaudījumi, taču, pateicoties apņēmībai un spītam, izcīnītas daudzas cīņas.

SPĪTNIECES SAVALDĪŠANA

Bērību Maija pavadījusi lauku mājās Rumbas pagastā. Jau ļoti agri izrādījusi interesi par zirgiem: „Tēvs bija brigadieris kolhoza fermā, tāpēc mājās vienmēr bijuši zirgi. Spilgti atceros: kad man bija četri vai pieci gadi un visi bija iegājuši mājā, es ielīdu ratos, kas ar iejūgtu zirgu atstāti sētā. Suns ielēca blakus – laikam saprata, ka nav labi. Es paņēmu grožus, un dabiski, ka zirgs sāka iet. Kad pieaugušie atjēdzās, ka nav ne zirga, ne bērna, ne suņa, skrēja meklēt. Viss jau beidzās labi, bet varēja būt visādi.”

„Laulībā jābūt kā diviem darba zirgiem: velk abi, nevis viens.”

Nedarbus Maija darījusi ar aizrautību: „Reiz mamma lika aiziet uz kūti pēc olām. Es izdomāju, ka ķēvei, kas tobrīd gulēja, tās varētu ielikt ausīs. Ilgi gar to krāmējos un tad gan dabūju kāvienu no mātes. Reiz no viņas muku, bet neapņēmu: ieskrēju kolhoza zirņu laukā, un sapinās kājas. Tad viņa mani noķēra.”

Lai gan vecāki bijuši stingri, Maija ieturējusi savu nostāju: „Kāvienu bērībā dabūju vairāk nekā ēst. Nebiju valdāma – daudzi teica: „Spītīga kā velns!” Bet es nezinu, kur viņi manu spītību redzēja. Tik tāpēc, ka katra priekšā neliecās? Ja es tagad būtu pie valdīšanas, būtu trešais pasaules karš tā, ka čīkst! Diplomātijas man nav nekādas. Labi, ka bērni mani bišķiņ valda. Ar mazbērniem gan taisām nedarbus. Man patīk viņus mācīt uz muļķībām. Māku kaķeni uztaisīt – kura ome vēl to prot?”

NO RECEPTĒM TAISĀS, KA TIEK

Kaut māte un vecmamma bijušas lielas rokdarbnieces, Maijai tādas lietas nav gājušas pie sirds: „Es neesmu kulināre. Bērni, ieskaitot dēlu, cep kūkas vai vismaz palīdz cept. Visi atsītušies vecmāmiņās. Ja kāds sāk apspriest receptes, es taisos, ka tieku. Tā nav mana stiprā puse, izņemot brīdi, kad jāēd. Visu mūžu esmu apbrīnojusi pavārus un rokdarbniekus. Es neko vairāk par prastu zekī uzadīt nemāku. Vecmamma auda, adīja un tamborēja. Ko tik viņa neprata! Tajā laikā bērniem tā visu nemācīja. Nebija laika. Un ko tad man varēja parādīt? Es jau mierā nesēdēju. Tik tad, ja nevarēju iet laukā, biju spiesta

sēdēt un skatīties, ko mamma vai vecmamma dara.”

Beidzot 8. klasi, vajadzējis izdomāt, ko darīt tālāk: „Gribēju braukt uz cirku Rīgā mācīties dresēt suņus. Kas tevi laidīs? Beigās aizgāju uz Saldus zooveterināro tehnikumu par vetfelšeri. Tas nav gluži vetārsts, drīzāk sanitārs. Tur arī bija zirgi. Skolotāja visiem pateica: „Pamēģini nemācīties – pie zirgiem nelaidīs!” Tā bija motivācija. Bet zirgu stalli drīz nolikvidēja, un tad bija krenķi.”

MĀCĪTIES DAROT

Pēc tehnikuma beigšanas Maija apprecējusies un piedzimis dēls Gints. Tad ceļi veduši uz Kuldīgu, kur Veckuldīgas zirgaudzētavā vajadzējis laboranti: „Man bija pilnīgi vienalga, kas tur jādara. Galvenais, ka ir zirgi. Tas bija 1971. gadā.” Gadu vēlāk meklēts jāšanas treneris. Maijai nav bijis ilgi jādomā, lai pieteiktos: „Jābūsi knapi divus gadus tehnikumā. Nevienš nebija mani mācījis. Man toreiz bija 21 gads. Neko nejēdzu. Palasīju grāmatas, vēlāk aizbraucu arī uz kādiem kursiem. Man bija acis un ausis vaļā – skatījos, ko dara citi.”

Bet trakākais, ka jānāca arī citi. Nāca bērni, mācījās ar zirgu apieties, jāt. Tajā laikā bērni bija daudz cietāki: ja ko gribēja, tad arī darīja. Daudzi mani audzēkņi joprojām saistīti ar zirgiem. Igita Kociņa no Īvandes ar tiem ņemas – par to liels prieks. Dakteris Olārs Obodņikovs arī bija mans audzēknis.”

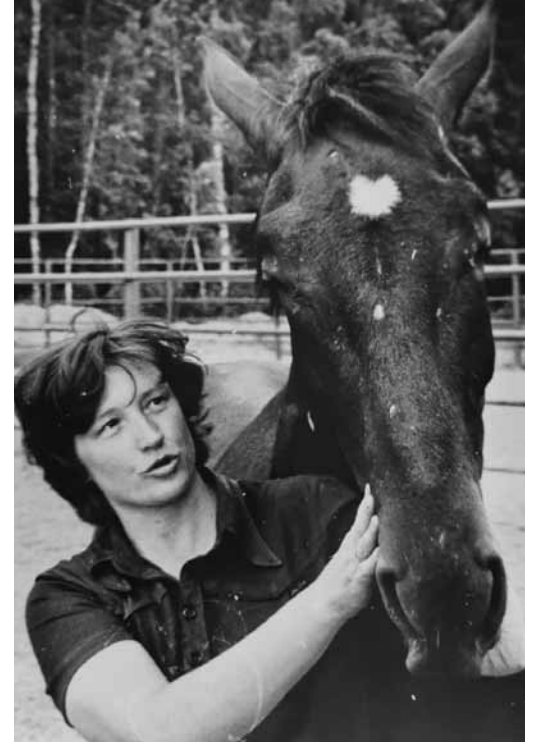
Treneres darbs bijis grūts, jo trūcis iemaņu. Tomēr Maija neatlaidīgi un pašmācībā visu apgūvusi. „Vecie zirdzīnieki smīkņāja, ko tas skuķis tur dara. Tikai viens mani pamācīja, pārējie noskatījās, kā cīnos. Man lepnums nelāva padomus vecajiem prasīt. Skatījos, kā veči jūdza zirgus, un darīju pakaļ. Mute ciet, acis un ausis vaļā – tad var daudz iemācīties. Galvenais – turēt ciet muti. Es gan to esmu darījusi par maz. Nevar jau visu turēt iekšā, bet dažkārt labāk paklusēt,” smaida Maija. Un piebilst: „Es arī esmu ar savām īpatnībām. Man nepatīk, ja kāds gramstās gar maniem zirgiem. Tie ir mani! Nu, ja kādi skolas bērni ar skolotāju grib paskatīties, tad parādu un pastāstu.”

VEIDOJUSI ŠĶIRNES FERMU

No Veckuldīgas zirgaudzētavas Maija aizgājusi 1981. gadā, kad radušās domstarpības ar vadību. Toreiz iegādāti un līdzī paņemti arī daži zirgi: „Tiku pie trīs ķēvēm un

2020. gada Jāņi svinēti kopā ar ģimeni un Maijas Brikmanes zirgiem. Attēlā viņa ar ērzeli Veto.

Maija Brikmane 1983. gadā ar zirgu Ģenerāli.

ērzeļa Eksempļāra, kas bija domāts vaislai. Ar viņu neviens netika galā, izņemot mani. Viņam bija sācies plaušu iekaisums, ko es izārstēju. Brīnišķīgs zirgs! Nodzīvoja veselus 22 gadus un nomira manās rokās.”

Maijai bijušas labas attiecības ar toreizējā kolhoza Vārme priekšsēdi, lauksaimnieku Ilmāru Pilenieku: „Tas bija viens zvans Pileniekam: „Vai tad nevajadzētu zirgus?” Viņam patika ieviest ko jaunu. Stallis tapa zibens ātrumā. 1982. gadā pārvācos uz Vārmi pavisam. Sākām veidot šķirnes fermu.”

„Man patīk mazbērnus mācīt uz muļķībām. Māku kaķeni uztaisīt – kura ome vēl to prot?”

Tā prasījusi lielu atdevi – daudzas dienas un pat nakts pavadītas stallī. „Reti kurš saprot, cik ilgi zirgs jātrenē, lai uzkāptu mugurā, lai sāktu lēkt, lai viņš ietu pa vagu. Manā kartupeļu laukā nebija nevienas nezāles, jo kaut kur tie zirgi jātrenē. Visi nezina, kā ar zirgiem jāpietās. Bija gadījums ar ķēvi, kas man gāja kā pulkstenis. Iedevu vīriem, lai apar lauku, bet šie izdomājuši pasēdēt malā, iedzert alīnu. Ne jau zirgs uz viņiem gaidīs dunduru laikā – atnāca mājās ar visu arklu,” atceras trenere. Tolaik bijušas smagas ziemas: sniegs tik dziļš, ka zirgi nav varējuši pāiet. Tad traktors iztīrījis laukumiņu, kur tiem pastaigāties.

PAŠAI SAVS

Nākamgad Vārmes stallī būs nostrādāti 40 gadi: „1991. gadā, kad valstī sākās īpašumu privatizācija,

izpirku un ieguvu stalli savā īpašumā. Tolaik bija 70 zirgi. Tā jau nebija domāts, bet pie vainas laikam mana spītība. Pie lopiem strādāt ir verdzība. Lai kā viņi patiktu, ir jātūra, jādod ēst un jāpieskata, jāpieņem kumelī. Cītreiz caurām nakšņim gulēju stallī nosalusī. Bet, ja tu gribi tos zirgus, tad jāstrādā.” Tolaik darbojušies vēl divi treneri un trīs zirgu kopēji. Lai izmaksātu darbiniekiem algas un uzturētu stalli, zirgi vesti un tirgoti Vācijā un Polijā.

JOPROJĀM DAUDZ KOPJAMO

Liels trieciens Maijas saimniecībai bijis 1992. gads, kad notikusi valūtas maiņa no *repšiem* uz latiem un nauda zaudējusi vērtību. „Vienā naktī viss mainījās! Ja es to būtu zinājusi, būtu pusi no zirgiem pārdevusi pirms naudas maiņas. Atdevusi visus parādus un nomaksājusi stalla vērtību. Siens jāvāc, degvielas nav – tas bija šausmīgi! Paldies jāsaka vārmeniekiem, kuri man ļoti palīdzēja: Dainim Āboliņam, Ivaram Stumbrim un daudziem citiem.”

1995. gadā uzņēmums tomēr nolikvidēts un stallis palicis privātam vajadzībām. „Nepietika naudiņas, lai maksātu algas. Lielu daļu zirgu pārdevām. Nu man pašai palikuši pieci,” saka zirgkope. Stallī mīt arī aitas, meitas Daces Blathenas ponijs Joko un koniks*, mazdēla gotiņas un draudzēnes Zanes Braslauskas zirgs un ponijs.

„Ja nebūtu tikusi pie šī stalla, izdomātu ko citu. Gan jau uzceltu savu. Deviņdesmitajos man nebija nekādas vainas. Ar zirgiem gan bijuši visādi joki, bet nekādas paliekošas traumas nav. Trakāk palika, kad salauzu muguru divas reizes. Otrajā reizē sanāca trīs mēnešus pagulēt mājās. Tad palīdzēja meita

Dace, Zane un citi draugi, kas apkopa stalli. Ar Zani vispār mums ir īpaša saikne.”

NENOŽĒLO NE MIRKLI

Zirgu stalla īpašniece sevi sauc par savādniece, tomēr viņai piemīt dzīvesspārs un patstāvība. Maija izaudzinājusi dēlu Gintu un trīs meitas: Daci, Lieni un Ievu. Nu ir jau astoņi mazbērni un viena mazmeitiņa.

Viņa spējusi ar visu tikt galā. Abas laulības šķirtas, taču attiecības ar bijušajiem vīriem esot labas: „Es daudz varu izdarīt pati – par kājslauķi nevienam nebūšu. Mani neviens nevar komandēt. Laulībā jābūt kā diviem darba zirgiem: velk abi, nevis viens. Statusa dēļ man to nevajag.”

Viņasprāt, pēdējos desmit gados cilvēki kļuvuši dīvaini un mazāk izturīgi: „Biju stāvoklī jau ar lielu vēderu, bet jāstrādā vienalga. Ja kaut kur slima govys, teļš dzima vai kas cits, kāpu zirgā un jāju skatīties.

„Mute ciet, acis un ausis vaļā – tad var daudz iemācīties.”

Augšā tiku, bet pie stalla slaucējas mani nocēla. Puika varēja piedzimt zirga mugurā. Pati brīnos, kā to varēju, bet vairumam mūsdienu cilvēku tādas lietas vairs nav pa spēkam. Es arī mācu stingri: nevaru tā caur puķītēm – saku visu, kā ir.”

Maijai prieks, ka mūžs aizvadīts, darot to, kas lemts: „Zēl, ka dzīve paskrēja tik ātri – kā traks zirga skrējiens! Jūtos kā savos 25 un nenozēloju nevienu mirkli.”

* Koniks – neliela auguma Polijas zirgu šķirne

Istabas augam ziema nav draugs

Rudeni neizbēgami nomainīs ziema, un tāpat kā mēs pielāgojamies gadalaikiem, arī istabas augi šīs izmaiņas jūt. Lai tie nenosaltu, sausajā gaisā neapvīst, uzdziedētu nākamajā gadā, neiedzīvotos slimībās un kaitēkļos, šis tas būtu jāņem vērā.

Vairumam augu, ko mūsu platumā grādos audzējam kā dekoratīvus telpaugus, dzimtene ir pavisam cita pasaules daļa. Tur tie visbiežāk savas dienas vada saulainos parku apstādījumos, dedzinošā tuksneša saulē vai mitrā džungļu paēnī. Iespējams, tiem ir pavisam cits uzdevums, vai tās ir vienkārši nezāles. Tieši tāpēc tie ienākuši mūsu mājās, nevis dārzos, jo tur skarbā klimata dēļ izdzīvošanas iespējas ir visai mazas. Kaut gan mājoklis spēj pasargāt, gadalaiku maiņa, īpaši ziemas pienākšana, augiem ir papildu stress.

KAS IR TAVS KAIMIŅŠ?

Augi iedalās trīs grupās: kaktusi un sukulenti, mitro tropu un subtropu augi. Katrs uz pārmaiņām reaģē citādi. Subtropu augi, kaktusi un sukulenti krasu temperatūras maiņu pārcieš labāk, bet tropu augus gan tā var ietekmēt negatīvi. Tad nav jābrīnās, ka tie sāk dzeltēt un tiem birst lapas. Piemēram, orhidejas cimbīdijas aukstumu pacieš diezgan labi – tās var turēt ārā pat tad, kad ir tikai plus pieci grādi. Savukārt orhidejai falenopsim jau +16 grādu ir kritiska temperatūra.

Dārzniecē Rūta Valtere atgādina, ka ir svarīgi saprast, kādi augi mūsu mājās ir: „Visiem vienas metodes noteikti nederēs. Jānoskaidro, kas ir mūsu zaļais kaimiņš. Tad var atrast informāciju par kopšanu. Slikti, ja cilvēkam uzdāvina anonīmu augu; vienmēr klāt jāpieliek nosaukums.”

Latvijas Universitātes (LU) botāniskā dārza telpaugu kopšanas speciāliste Ingūna Gudrupa iesaka izvēlēties pēc tā, kādas ir auga prasības pēc gaismas un konkrētiem apstākļiem. Tad nebūs jāskumst, ka tas nonīkst, jo šai dzīvībai nav piemērots.

GAISMA UN TEMPERATŪRA

Augi izjūt gadalaiku maiņu tāpat kā cilvēki. Visbiežāk pirmais signāls par rudens un ziemas iestāšanos ir tieši pārmaiņas gaismā. Nākot ziemai, dienas kļūst arvien īsākas, tāpat mainās saules gaismas lenķis.

I.Gudrupa skaidro, ka ziemā augiem bieži nepietiek gaismas: „Mājās un dzīvokļos ne vienmēr var tos pārvietot, jo logi varbūt

ir tikai uz ziemeļiem. Ja augu ir daudz, jāpadomā par speciālu apgaismojumu.” R.Valtere stāsta, ka liela daļa augu gaismas maiņu uztver kā miera perioda sākumu. Daudzi ziemā iegrimst tādā kā pussnaukā. Tie vairs intensīvi neaug, neveido ziedus un augļus. Tos telpaugus, kam patīk gaisma, labāk pārvietot uz gaišāku vietu, savukārt citi ziemu labprātāk pavadīs pustumsā. „Daudzi iemīļojuši hipeastrus. Tie jāpārziemina tumšākās un vēsākās telpās. Ja augs nav nometis lapas, jāsamazina laistīšana un tad jāpagaida, kad tās nokrīt. Var nolikt tumšākā vietā, līdz, tuvojoties pavasarim, augs pats izrādīs dzīvības pazīmes. Parasti vismaz divus mēnešus to var neaiztikt. Ja tikko pirkti un pilnos ziedos, tad gan šī metode nederēs. Arī kaktusi ir dažādi. Mazajiem adatai-

„Ja uz palodzes noliek trauku ar ūdeni, iztvaikojot tas mitrinās gaisu.”

najiem vajag vēsāku un sausāku ziemošanu,” skaidro R.Valtere. Ja adatu kaktusu atstās siltā istabā, tas turpinās augt, taču nepilnvērtīgi. Tad veidojas neglītas formas un izstīdējuši posmi.

Ja augs pa vasaru izlikts ārā, jāuzmanās, lai, telpās ienestiem, tiem nebūtu pārāk krasas temperatūras maiņas. Labāk ienest vēl pirms apkures, lai ir laiks pierast. Pirms augu ienešanas jānomazgā logi – tad caur stiklu tie saņem daudz gaismas.

PĀRLAISTĪT IR VIEGLI

Ļoti bieži istabas augi aiziet bojā pārilaistīšanas dēļ. Arī tie, kam patīk mitrāks klimats, ziemā

Tas, kā par augu rūpēsities ziemā, ir cieši saistīts ar gaismas un temperatūras attiecību: tumšākā, vēsākā telpā daudz laistīt nevajag, bet siltā un apgaismotā gan jāuzmanā, lai neizkalst.

nespēj uzņemt tik daudz ūdens kā citos gadalaikos. Tā daudzumu ietekmē temperatūras un gaismas maiņa. Ziemā dienas ir īsas, un augsne tik ātri neizzūst. „Pat Alpu vijolītes var pārlaistīt. Ja ir šaubas, labāk ūdeni liet uz šķīvīša, nevis podiņā. Ja pēc 30 minūtēm nav uzsūcies, tas jānoņem,” stāsta R.Valtere.

I.Gudrupa skaidro, ka augu pārilaistīšanas problēma vairāk izpaužas tajās telpās, kurās gaisma temperatūra ir zem +20 grādiem. It īpaši tas notiek pirms apkures sezonas. Šādā temperatūrā augs jālej retāk nekā parasti, savukārt telpā, kurā temperatūra ir virs +20, augsne izžūst diezgan ātri: „Tas, kā par augu rūpēsities

MITRO TROPU AUGI

Kodijas, begonijas, antūrijas, kafijas koki, murajas, falenopši, fikusi, dracēnas, dižmeldri, kalādijas, palmas, ananasi, ehmejas, banāni, gumijkoki, alokāzijas, dīfēnbahijas, nefrolēpes un citas papardes utt.:

- tiem patīk siltums (ne mazāk kā +18);
- patīk gaisma;
- vajadzīgs paaugstināts gaisa mitrums;
- jāuzmanā, lai neizkalst augsne, jāmitrina lapas.

SUBTROPU AUGI

Citrusi, efejas, lauri, klīvijās, mirtes, fuksijas, mājas svētlība, līdakastes, jukas, istabas kļavas, kordelīnes, bromēlijas, pundurpalmas u.c.:

- pieraduši pie klimata pārmaiņām;

- obligāti jāievēro miera periods;
- jāuzmanās nepārliet, jāļauj starp laistīšanas reizēm zemei izžūt;
- jānovieto vēsākā telpā (no +12 līdz +18);
- pilnībā jāpārtrauc mēslojot;
- sīpolaugiem un gumaugiem lapu nokalšana ir normāla.

SUKULENTI UN KAKTUSI

Krasulas jeb naudas koki, alvejas, adatainie un lapu kaktusi:

- tiem nepieciešams miera periods;
- tos laista ļoti maz vai nemaz un pārvieto uz vēsāku, labi apgaismotu telpu;
- ja vēlas, lai uzdzied miera periodā, nelaista vismaz mēnesi.

ziemā, ir cieši saistīts ar gaismas un temperatūras attiecību. Ja gaismas maz un telpa ir vēsa, labāk likt mierā, savukārt, ja telpa ir gana silta un apgaismota, jāraugās, lai augsne pilnībā neizkalst.”

MITRUMU – ARĪ GAISĀ

Otrs svarīgs faktors ir gaisa mitrums telpā. Dabā augi mitrumu saņem ne tikai ar sākņiem, bet arī caur lapām. „Mūsu mājas vairs nav tādas kā senāk, kad tās *elpoja*. Logi visbiežāk ir hermētiski noslēgti, telpas apkurinātas, un gaiss kļūst ļoti sauss. Būtu vērts padomāt par speciālu gaisa mitrinātāju. Var izlīdzināt arī ar citām metodēm, piemēram, nolikt uz palodzes trauku ar ūdeni, kas iztvaikojot gaisu mitrinās. Noteikti nevajadzētu ļaut ūdenim ilgstoši krāties šķīvī zem podiņa,” saka speciāliste. Tāpat augu var ap-

smidzināt ar pulverizatoru, kurā ieliets tīrs ūdens. Tas ļoti patīk orhidejām un citiem mitro tropu augiem. Skulentiem un kaktusiem to gan nevajadzētu darīt.

Ja uz lapām parādās traipi, visbiežāk tas nozīmē, ka augs ir pārliets, savukārt, ja lapas sāk sažūt, gaiss ir pārāk sauss. „Šīs pazīmes cilvēki bieži kļūdaini tulko kā vajadzību pēc ūdens un, aplejot augsni, panāk tikai to, ka augs nonīkst pavisam,” skaidro R.Valtere.

„Slikti, ja cilvēkam uzdāvina anonīmu augu; vienmēr klāt jāpieliek nosaukums.”

MĒSLOŠANA JĀPIEBREMZĒ

Tā kā miera periodā augšana palēninās, arī mēslojot uz laiku jāpārtrauc. Tomēr, ja augiem ir speciāls apgaismojums un telpā ir gana silti, var iedot nelielu mēslojuma devu. Citādi gan jāļauj tiem atpūsties un mēslojot jāatsāk ne agrāk kā februārī, kad dienas gaišo stundu atkal kļūst vairāk.

Tāpat laistot jāatceras, ka istabas augiem vislabāk patīk tāds

ūdens, kas kādu laiku pastāvējis istabas temperatūrā. Ja tas nāk no centralizētā ūdensvada, tad, iespējams, nav tik auksts, bet, ja no dziļurbuma, tad telpaugiem tas var radīt šoku. Ja krāna ūdens ir dzelzains, labāk to nostādināt. Ja šķiet, ka tas varētu piemirsties, pēc puķu apļiešanas lejkanniņā var ieliet ūdeni nākamajai reizei. Arī avota ūdens bieži ir kaļķains, tāpēc arī te der nostādināšanas metode. Vislabāk augiem patīk lietussūdens. To vajag kukaiņēdājaugiem, kuriem nedrīkst liet kaļķainu un sāļu. Lietussūdenī nav nešķīstošo sāļu savienojumu, bet pazemes ūdenī tādi ir, tāpēc dažkārt augiem tas nepatīk.

KAITĒKĻIEM PATĪK SILTUMS

Augu kaitēkļi nesnauž arī ziemā. Visvieglāk tos mājās atnest kopā ar jaunu telpaugu. Tas visbiežāk audzēts siltumnīcās, kur mīt arī ienaidnieki. Tāpēc tikko iegādāto sākumā labāk likt tālāk no pārējiem. „Ļoti liela iespēja ievazāt kaitēkļus ir tiem, kam ir centrālapkure. Vienmērīgs siltums veicina vairošanos. Tā var ievazāt tiklērcecs, baltblusīņas, laputis un citus,” stāsta R.Valtere.

I.Gudrupa uzsver, ka tieši nepiemērotie apstākļi var augus pakļaut kaitēkļu uzbrukumam: „Ziemā augi nav tik spēcīgi. Ja nav pareizu apstākļu, tie savārgst vēl vairāk. Tiklīdz tie sāk jut diskomfortu, kaitēkļi to izmanto.”

Tiklērceņ nepatīk cukurūdens. To izsmidzina uz lapām, īpaši apakšpusē, un ļauj tām apžūt. Procedūra jāatkārto vismaz 2–3 reizes ik pēc 7–10 dienām, jo siltā telpā no oliņām atkal izšķīlīsies jaunas ērcītes. Cukurūdens pēc laika jānomazgā, lai augs var elpot.

Laputis var vienkārši nospiest ar pirkstiem un auga galotnītes noskalot ar ūdeni. Ja to ir vairāk, jāņem talkā zaļās ziepes, kas nopērkamas dārzkopības preču veikalos.

Bruņutis ir grūti iznīdējamas. Visērtāk un nekaitīgāk tās var nomazgāt ar 40% spirta šķīdumu. Vieglāk ir notīrīt ar otu, kam ir stingri sariņi. Tas jāatkārto pēc 7–10 dienām.

Elisas Rudzītes teksts un foto

PĀRDOD

Pārdod PVC **LOGUS** un **DURVIS**, iebūvējamus skapjus, bīdāmās durvis, moduļu virtuves. Plašs žāļūziju un pretinsektu sietu piedāvājums. Veic mērīšanu un montāžu. Mucenieku ielā 25, tālr. 28448638, Gravas ielā 1, tālr. 28378818.

Čuguna **RADIATORUS**. Tālr. 28737855.

KARTUPEĻUS pārtikai un lopbarībai. Tālr. 28807400.

Pārdodam svaigi atdzesētus **CŪKGAĻAS** pusliemeņus (svilinātus). Vidējais pusliemeņa svars – 40–45 kg. Cena – 2,40 EUR/kg. Piegāde bez maksas. Tālr. 28926174.

SIA **Vēvers** pārdod priekš skaidu kurināmās **BRIKETES** ar piegādi. Cena – 130 eiro. Tālr. 26651831.

Piedāvājam kvalitatīvas bērza **BRIKETES**, ilgi deg, mazs pelnu atlikums, ar piegādi Kuldīgā, 128,80 eiro par paleti. Tālr. 20331463.

Skaldītu lapkoku **MALKU**. Tālr. 27885688.

Sausu **MALKU** maisos, kravās. Tālr. 26544462.

SIA **AJG plus** – sažāģētu lapkoku, nomaļu **MALKU**. Tālr. 29399939.

Pārdod ar piegādi zāģētavas atgriezumu **MALKU**; sausu, skaldītu malku; sausu, 3 m garu meža malku. Tālr. 29249578.

Skaldītu un kluču **MALKU**. Tālr. 27195825.

Visu veidu **MALKU**. Tālr. 26153187.

Skaldītu un kluču **MALKU**. Tālr. 28750000.

Sausu **MALKU** maisos. Tālr. 22377474.

Skaldītu **MALKU**, piegādā. Tālr. 29428876.

Sausu **MALKU**. Tālr. 29254530.

Skaldītu **MALKU** ar piegādi. Tālr. 22846600.

PĒRK

Pērku vienistabas **DZĪVOKLI**. Tālr. 22447206.

AUTOMAŠĪNAS. Tālr. 20294598.

Oša, kļavas, bērza **ZĀGBALĶUS**. Tālr. 29428876.

Pērk oša un ozola **KAMĪNMALKU** (3 m). Tālr. 29997742.

Z/s **SMAIDAS** pērk **MĀJLOPUS**. Tālr. 29437251, 28393052, 63341221.

ĀBOLUS sulai, braucam pie klienta, dodam maisus lasīšanai. Tālr. 26284210.

Briežu **RAGUS**. Brauc pakaļ. Tālr. 29886349.

GRĀMATAS. Tālr. 22721881.

IZIRĒ

Vienistabas **DZĪVOKLI** Kuldīgā, malkas apkure. Tālr. 28307495.

DAŽĀDI

MODRA AUTOSKOLA rīko B, BE, C (27.10.) un CE kategorijas kursus Kuldīgā. Tālr. 23071223, 26120089.

AUTO SIGNALIZĀCIJU ierīkošana. Tālr. 29242556, merano.lv.

Sertificēta **BŪVFIRMA** ar pieredzi veic dažādus būvdarbus, dokumentācijas noformēšanu. Tālr. 29705025.

Ēku siltināšana ar **EKOVAI**. Aizpildām ēku gaisa spraugas. Tālr. 25624247.

Veic **IEKŠDARBUS**: flīzēšanu un citus. Tālr. 27407649.

BRUĢĒ; ierīko **ŽOGUS**; remontdarbi. Tālr. 26953266.

SADZĪVES TEHNIKAS remonts izbraukumā. Tālr. 27501427.

SKRUNDĀ, LIEPĀJAS ielā 20, pieņemu remontā **APAVUS**, apģērbu – ķīmiskai tīrīšanai. Interesēties pa tālr. 29533360.

EKSKAVATORA (ķēžu) pakalpojumi (5,5 t). Tālr. 26046209.

Notīrīsim **APAUGUMU** no laukiem un grāvjiem. Tālr. 25463005.

SKRUNDĀ ilggadējā **APBEDĪŠANAS BIROJA** jaunā adrese: **LIEPĀJAS ielā 20**. Zvaniet jebkurā diennakts laikā, palīdzēšu jums grūtā brīdī tāpat kā līdz šim. **INDULIS**. Tālr. 29533360.

LĪDZJŪTĪBAS

*Kas smagāks vēl var būt,
Pa dzīves taku ejot,
Kā atdot zemei to,
Kas sirdij tuvs un dārgs.*

/I.Lasmanis./

Izsakām visdziļāko līdzjūtību piederīgajiem, no **IVARA KALNIŅA** atvadoties.

Sekcijas kaimiņi

Izsakām līdzjūtību **Birutai**, no meitas atvadoties.

Kaimiņi Ziedu ielā

Visdziļākā līdzjūtība **Birutai**, **Edvīnam**, **Baibai**, **Kristapam**, meitu, māsu, mammu **LOLITU** zaudējot.

Laima, Rihards, Silva **Bendrāti** ar ģimenēm

*Cilvēka mūžs ir līdzīgs koklei,
Pārtrūkst stīga, un viss paliek kluss.*

/Ā.Elksne./

Izsakām līdzjūtību **Edvīnam** **Brakmanim**, māsu pavadot.

SIA **Tukuma auto** kolektīvs

*To melno sāpi svešam neizstāstīt,
To bēdu nepacelt, kas sirdi spiež.*

/J.Plotnieks./

Izsakām līdzjūtību **Agrim** **Putniņam** un piederīgajiem, no **mammās** atvadoties.

Aigars, Vēsma

*Tikai klusa sāpe sirdi
Ilgi vēl pēc tevis sauks.*

/J.Silazars./

Izsakām visdziļāko līdzjūtību **Gintam** ar ģimeni, tēvu zaudējot.

Pūpolu mājas iedzīvotāji

**ATJAUNO
VANNU
EMALJU.**
Tālrunis 20605520.

**SVEASKOG
BEZ MAKSAS ATTĪRA
NO KRŪMIEM
laukus un citas
aizaugušas platības.
PĒRK
zarus, cirsmu atlikumus,
šķeldojoamo materiālu.
ĀTRA SAMAKSA.**
☎ 25 622 293 (Āris)

Esī mūsdienīgs!
www.307.lv
Sludinājumus laikrakstā
Kurzemnieks
iesniedz ērti
no sava datora
307.lv

Rudens fotokonkurss Skrundā

Šomēnes **Skrundas novadā** notiek fotokonkurss **Rudens pieskāriens**.

Līdz 31. oktobrim ikkatrs var iesniegt vienu līdz trīs fotogrāfijas (vēlams, iepriekš nepublicētas), kas novadā uzņemtas šajā mēnesī. Nedrīkst būt viena un tā paša kadra versijas ar minimālām atšķirībām. Konkurss rīko tūrisma un uzņēmējdarbības atbalsta centrs, lai veidotu pozitīvu Skrundas novada tēlu, izceltu un

popularizētu skaistākās vietas pilsetā un laukos, kā arī fotogrāfiem dotu iespēju radoši izpausties. Darbus var sūtīt e-pastā: tuac@skrunda.lv ar norādi **Konkursam** vai nogādāt tūrisma centrā (zibatmiņā vai citā datu nesējā). Nosūtot fotogrāfijas, dalībniekam obligāti jānorāda: vārds, uzvārds, e-pasta adrese, tālrunis, fotogrāfijas uzņemšanas vieta un datums.

Vēlams atspoguļot dabas skatus un tūrisma objektus. Žūrija

(Kuldīgas fotokluba **Divas upes** vadītājs **Artis Gustovskis**, fotogrāfe un pedagoge **Ieva Benefelde**, fotokluba **Liepājas pozitīvs** vadītājs **Jānis Vecbrālis**) vērtēs tehnisko un māksliniecisko kvalitāti, jaunradi un oriģinalitāti, kā arī atbilstību tēmai. Iesniegtie darbi paliks pašvaldības īpašumā ar tiesībām izmantot savām vajadzībām, ievērojot autortiesību normas.

Daina Tāfelberga

MANS MĀJDZĪVNIĒKS

Nervu zāles četrkājainajiem

Suņa īpašnieks jautā, vai kas trētām dzīvniekam ar laiku var atjaunoties dzimumtieksme.

Tagad mīlulim ir pieci gadi, operācija bijusi gada vecumā, četrus gadus tas dzīvojis itin mierīgi, vienīgi dažkārt saimnieku vai vienas neuzmanības dēļ no iežogotas sētas izsprucis. Suns ir bezšķirnes, liela auguma. Pēdējā laikā sācis par varītēm lauzties ārā, izrokot bedres zem žoga vai pat to apgāžot. Kaimiņi saka: tiecas pēc meitenēm.

Atbild veterinārārste Marita Līdaka.

Kastrācija (kaķiem – sterilizācija) ir dzimumdziedzeru darbības pārtraukšana, bet galvenokārt to dara tāpēc, lai nerastos nevēlami pēcnācēji. Arī pēc operācijas dzīvnieki, biežāk kaķi, laiž pretējā dzimuma pārstāvjus sev klāt un vēlas fizisku kontaktu. Dzimumtieksme

ir saglabājusies, bet pēcnācēji nevar rasties.

Iespējams, suns tuvumā saodis sugas brālī, varbūt pat ne pretējā dzimuma, bet nekastrētu, kuram dziedzeri vēl darbojas un izdala meklēšanās smaku. Sunim, kas savā sētā ierobežots, tas ļoti satraucina prātu: gar žogu citi savus mīluļus veduši pastaigā, bet pašam nav ļauts nekur iet. Tāpat kastrētie dzīvnieki pastaigās ošņā zemi un kaut ko saoz.

Ja vairākus gadus suns nav lau-

zies prom, iespējams, ir cits nemierra cēlonis. Jebkurā gadījumā tā ir problēma. Nervoziem un stresainiem mājdzīvniekiem zooaptiekās ir nopērkamas tabletes uz dabiskās bāzes. Sastāvā ir pārsvarā baldriāns kopā ar lavandu. Ir arī tādas kakla siksnas un pilieni, kuros ir līdzekļi pret stresu līdzīgi kā pret ērcēm un blusām. Ir arī smidzinātāji, bet tie vairāk der tādiem dzīvniekiem, kas dzīvo tikai telpās, jo ārā zūd efektivitāte. Daļa īpašnieku dod cilvēku baldriāna tabletes, to-

mēr es ieteiktu pirkt zooaptiekā, jo tās zāles radītas tieši dzīvniekiem un pēc sastāva var atšķirties.

Nomierinošo līdzekļu iedarbība vislabāk redzama pēc suņu uzvedības, jo tie piesaistīti mājai un saimniekiem. Kaķis ir neatkarīgs – staigā, kur grib. Ja tiek laukā, īpašnieks ne vienmēr zina, kur tas aizgājis, ko domā. Istabas kaķi parasti ir mierīgi, jo tiem nav iespēju saost svešas smakas, kas satraucina.

Daina Tāfelberga

OKTOBRA ERUDĪTS

Atbildi meklējiet kādā no **Kurzemnieka** numuriem un līdz **29. oktobra 11.00** sūtiet e-pastā: konkursi@kurzemnieks.lv!

Cik štatu ir Malaizijā?

Atbilde. Izstādes **Noskaņa** autore **Brigita Stenclava** ir zvērināta advokāte.

Pareizi atbildējuši: Velta Višņevska, Rasma Stepe, Gunta Folkmane, Maija Viļuma, Indra Grandava, Daina Gerente, Ingars Neimanis, Ojārs Silkans, Gunta Grundmane.

Konkursu atbalsta veikals **Pindzele**.

INTERESANTI

Pa ceļam no Āfrikas uz Eiropu

Ķelnes universitātes (Vācija) zinātnieki atklājuši, ka, pirmajiem cilvēkiem izceļojot no Āfrikas, viņi vispirms apmetušies Vidusjūras krastā un tikai tad sākuši apdzīvot Sinaja tuksnesi un Jordānijas ieleju. Pirmie anatomiski modernie cilvēki sākuši izceļot no Āfrikas apmēram pirms 100 tūkstošiem gadu, tomēr par pastāvīgu apmešanos Levantē (Tuvo Austrumu apgabala) var runāt tikai kā par 43 tūkstošus gadu senu notikumu. Pētnieki analizējuši augu, putekšņu, augsnes un artefaktu paliekas, lai uzzinātu, kā dabas īpatnību, klimata un cilvēku mijiedarbība ietekmējusi garo ceļu no Āfrikas līdz Eiropai un Āzijai. Izrādījies, ka ceļš bijis likumots. To lielā mērā noteicis senais saldūdens ezers Lisans, kas vēlāk izžuvis un atstājis sāļo Nāves jūru.

SEN

ATK-7 saņem jaunās automašīnas

ATK-7 regulāri saņem jaunu tehniku – automašīnas. Šāgada otrajā pusē pasažieru pārvadāšanai saņemti vairāki jauni autobusi. Nesen pienāca divas kravas automašīnas GAZ-51, bet pirms pāris dienām garāžā ierīpoja vēl četras jaunas automašīnas. Tie Maskavas Ļihačova automobiļu rūpnīcā ražotie 3,5 tonnīgie pašizkrāvēji ZIL-585. ATK-7 ekspluatācijas daļas vadītājs b.Lipsnis pastāsta, ka līdz gada beigām vēl paredzēts saņemt vienu jaunu autobusu un vairākas kravas automašīnas.

Attēlā: jaunās automašīnas ZIL-585.

Padomju Kuldīga, 4. oktobris, 1960. g.

KONCERTZĀLE
LATVIJA

**Ērģeļ-
mūzika un
mēmais kino**

Pie ērģelēm – Ričards Hils (Lielbritānija),
uz ekrāna – šausmu kino klasika
“Doktora Kaligari kabinets” (1920,
režisors Roberts Vīne)

31.10. 20:00 | Lielā zāle

Bilētes: Ar Drauga karti atlaide – 20%!

www.koncertzalelatvija.lv
f/Latvijahall @Latvijahall

KURZEMES
RADIO

**Divi no trim vissmagākajiem –
no Kuldīgas**

Latvijas lielākā ķirbja čempionātā noskaidrots, ka vērienīgāko dižogu (312 x 270 cm un 226,5 kg) izaudzējusi Ingrīda Kuzmicka no Dobeles novada, bet otro un trešo vietu ieguvušas Elīza un Luīze Neimanes no Kuldīgas novada.

Uz Rīgas zooloģisko dārzu atvesti desmit finālisti no Kuldīgas, Dobeles, Ādažu, Ventspils

un Skrundas novada. Svinīgo mērīšanu un svēršanu nodrošināja spēkavīru Daiņa Zāģera un Didža Zariņa tvēriens, un tā sarindoti Top 10 smagākie ķirbji. Otrās vietas ieguvējs ir Elīzas audzētais, kas sasniedzis 204 kg, trešajā vietā – Luīzas 185,5 kg smagais.

Šogad čempionātam pieteikti 27 ķirbji no deviņiem nova-

diem, arī no Skrundas. Ražēnākās ogas īpašniece balvā saņēma 280 eiro dāvanu karti pirkumiem veikalos Maxima, otrās un trešās vietas ieguvējas – dāvanu kartes 150 un 80 eiro vērtībā. Pārējie finālisti – 70 eiro dāvanu karti.

Alberts Dinters
Foto: Maxima Latvija

GRIBU ZINĀT

Par ķirbjiem un kabačiem

Kā un kur pareizi uzglabāt ķirbjus un kabačus? Citi saka, ka jātur vēsumā, citi – ka var arī uz skapjaugšas vai pagultē.

Pieredzējuši audzētāji iesaka: kad naktīs temperatūra sāk noslīdēt līdz desmit grādiem, laiks nest ķirbjus uz mājām. Ilze Venterzute no Tukuma novada uzsver, ka jutīgums pret aukstumu atkarīgs no šķirnes, piemēram, muskatķirbis ir liels siltummīlis. Daži tā sauktie vecmāmiņu ķirbji var paciesties dārzā ilgāk.

Pēc novākšanas lielajām ogām svarīgi nonākt sausā un siltā vietā. Tomēr nevajadzētu uzglabāt telpā, kurā temperatūra ir ap 25 grādiem, kā arī likt tuvu apkures ierīcēm. Ķirbju var turēt kā dekorus uz

skapja, taču regulāri jāapskata, vai nav sākuši bojāties. Drošības pēc var palikt kaut ko apakšā, lai nesabojā mēbeles. Ir uzskats, ka ķirbjus vēlams novietot tāpat, kā tie auguši dobē.

Ēšanai iegriezto ķirbi ledusskapī var glabāt diezgan ilgi, taču nedrīkst izņemt sēklotni. Izfūrta šķēle ātri sāk pelēt. Audzētāja iesaka cept gan uz pannas, gan cepeškrāsnī. Lielos griež šķēlēs un gabaliņos, mazākos – uz pusēm. Tā var labi apēst arī tos, ko grūti nomizot. Ceptos un neapēstos var blendēt un turēt ledusskapī biežupām. Masu var sagatavot, ķirbju gabaliņus arī pasautējot katlā nelielā ūdens daudzumā.

Gan biezeni, gan svaigu ķirbi

var sasaldēt, tā uzglabāšanas laiku pagarinot. Sagriež šķēlēs vai kubiņos, saliek trauciņos saldētavā. Biezenim pirms saldēšanas var pievienot garšvielas. Saldēt var arī rupjās skaidiņās sarīvētu, un tādu ir viegli izmantot pankūkās un sacepumos.

Sēklas var apēst, lielākās paglabāt sēšanai nākamgad. Taču nav garantijas, kas izaugs. Mazdārzīnā var būt pat interesanti vērot, kāds apalītis izaugs no katra stāda. Šāds augs derēs arī tad, ja plānots apstādīt komposta kaudzi vai lielu laukumu. Taču, ja vēlas noteikt šķirni, tad sēklas jāpērk no profesionāļiem, jo ķirbjaugi ir čaki uz saziēšanas.

**KURZEMNIEKU
novembrim var abonēt
līdz 28. oktobrim**

- www.abone.pasts.lv,
- **pastā,**
- **pie pastniekiem,**
- **redakcijā.**

Uzvarēt sevi dejojot

✍ Kristīne Kārklīņa, "Talsu Vēstis"

Talseniece Megija Upesjuzupa ir jauna, ļoti mērķtiecīga un talantīga dejojāja, kas novērtēta ar bagātīgu medaļu un apbalvojumu skaitu gan Latvijā, gan ārpus tās robežām. Megija ir otrais cilvēks Latvijā, kas izcīnījis "Megastar" titulu, kas ir augstākais apbalvojums sporta līnijdejās. Pēc titula iegūšanas par jauniešu, kas jau vidusskolā bija profesionāla dejojāja, šī gada sākumā tapusi arī filma "Uzvarēt sevi", ko uzņēmušas Latvijas Universitātes studentes.

KULTŪRA VAI SPORTS?

Megija savus startus dejošanas konkursos jau kādu laiku nevar vairs saskaitīt, jo jau kopš agras bērnības ik gadu ir bijušas daudzas sacensības gan sporta līnijdejās, gan mūsdienīgu dejās. Dažkārt pat bijuši mēneši, kad katru nedēļu jābrauc uz kādu konkursu. Aptuvenos skaitļus varētu aplēst, izpētot biezo mapi, kurā ir pilnīgi visi diplomu un sacensību un konkursu, taču jāņem vērā arī tas, ka ne visos konkursos diplomu saņem pats dejojātājs, jo dažus no tiem iedod tikai pedagogam. Bet tam visam pa vidu ir arī daudzās sacensības vieglatlētikā, kurās piedalījies pamatskolā un nedaudz arī vidusskolas gados.

Jautāta, kam dejošana vairāk pieskaitāma – kultūras laucīņam vai sportam, Megija teic, ka, viņasprāt, dejošana ir māksliniecisks sporta veids, jo horeogrāfija un tās izpildījums vienmēr ir mākslas darbs, taču, lai radītu kvalitatīvu dejas mākslas darbu, ir jābūt pietiekami attīstītai muskulatūrai, tāpat kā tas nepieciešams sportā. "Bet es uzskatu, ka dejošana ir kaut kas vēl sarežģītāks par jebkuru atsevišķu sporta nozari, jo dejojotājam ir jāprot pārvaldīt visu savu ķermeni. Sporta veidos lielākoties nav jāattīsta pilnīgi visas muskuļu grupas un lokanība, bet dejas tas ir vienkārši nepieciešams. Jauniete atzīst, ka atsevišķi deju stili Latvijā tiek pietiekami novērtēti, piemēram, klasiskā deja un latviešu deja, bet daudzi citi deju stili mūsu zemē nav aktuāli un izplatīti. "Par laimi, šobrīd Latvijā arvien vairāk sāk dejojot sporta līnijdejas – individuālo dejas mākslu, par ko man ir ļoti liels prieks!" atzīst Megija Upesjuzupa.

TĒRPU DIZAINU IZDOMĀ PATI

"Tērpi man ir ļoti īpaša tēma, jo to dizainu izdomāju kopā ar mammu. Tad abas dodamies pie manas šuvējas, un viss top. Tērpi vienmēr ir pārdomāti no A līdz Z, jo katrai detaļai ir nozīme. Man vismīļākās ir melnas krāsas kleitas, jo es arī ikdienā pārsvarā valkāju šīs krāsas apģērbus. Tā es jūtos vislabāk. Melnais kopā ar hameleonu "Svarowski" spīdumiem, manuprāt, ir viskaistākā kombinācija. Protams, man ir arī citu krāsu tērpi, par kuriem tāpat esmu sajūsmā, bet starp visiem tiem viens ir īpašs, proti, tērps Latvijas karoga krāsās – mans karsējmeitenes kostīms," atklāj Megija un piebilst, ka nezina īsti iemeslu, kāpēc tas tapa tieši tādās krāsās. Bet tas bijis tērps, kuru vilkusi uz apbalvošanas ceremoniju pasaules čempionātā 2018. gadā, kad skanēja Latvijas himna. Tad izjūtas bijušas ļoti patriotiskas.

PASAULES ČEMPIONĀTĀ SKAN LATVIJAS HIMNA

Sporta līnijdejās Megija Upesjuzupa startē individuāli, pārsvarā visos čempionātos uzstājas kā atsevišķa dejojāja, neakcentējot valsti, pilsētu vai deju studiju, no kuras ieradiesies. Izņēmums bijis jau

pieminētais pasaules čempionāts. "Tur mūs katru uzrunā vārdā un uzvārdā un klāt piemin arī valsti, no kuras nākam, un tas daudz ko maina. Uzreiz rodas lielāka atbildības sajūta, jo manam vārdam klāt ir piesaukta arī Latvija. Pasaules čempionāts vispār ir kaut kas maģisks un man ļoti nozīmīgs, īpaši tad, kad divus gadus pēc kārtas izcīnīju zelta medaļas un "Risingstar" un "Megastar" titulus, jo tieši tad tiek atskaņota Latvijas valsts himna un man uz pleciem ir Latvijas valsts karogs, – tajā brīdī manī atkal rodas patriotiskas izjūtas.

Uz jautājumu, vai piekrīt apgalvojumam, ka latvieši ir stīvi un nav no izveicīgajiem dejojājiem, Megija abild, ka pavisam noteikti latvieši nav stīvi dejojāji. "Latvieši ir dejojāju tauta, ko pierāda arī dejojāju skaits Vispārējos latviešu dziesmu un deju svētkos. Latvijā sastopami dažādi deju stili. Turklāt katrā no tiem ir pietiekami daudz profesionāļu. Dažkārt pirmajos treniņos var novērot mūsu tautai raksturīgo kautrīgumu, nepārliecinātību par sevi, bet, ja pedagogam izdodas latvieti "atvērt", tad var sagaidīt vispārsteidzošākas kustības. Raugoties atsevišķi uz nācijām, var pamanīt, ka katram ir savs temperaments, kas atspoguļojas arī dejā, bet esmu novērojusi, ka arī karstasinīgajiem spāņiem un itāļiem ir iespējams iemācīt mierīgu valsi, savukārt kūtrajam latvietim – čarlstonu, ča-ča-ča un džaivu," savās domās un pieredzē dalās dejojāja.

Izrādās, ka Megija kopā ar Baibu Apenu bija tās rosīgās meitenes, kas otrās Latvijā sarīkoja dejas "Jerusaleme" aktivitātes. Pēc tam diezgan strauji vēlme izdejojot šo deju izplatījās arī citās pilsētās. "Mēs piesaistījām sporta līnijdejojājas no Jūrmalas, Talsiem, Rīgas un Inčukalna, lai kopā vienotos skaistā dejā pie Baltijas jūras. Mūsu noteiktais *oufits* bija balta krāsa. Video, manuprāt, izdevās izcilis, tāpēc tas arī iedvesmoja citus dejojot gribētājus," atklāj Megija.

MĒRKIS, KO SASNIEGT PAR KĀTRU CENU

2020. gada aprīlī "Covid-19" pandēmijas dēļ tika atcelts Spānijas čempionāts, kurā Megijai Upesjuzupai otro reizi dzīvē būtu iespēja dejojot "Megastar" līmenī, un viņa bija gatava pirmo reizi atrādīt žūrijai savu "Medley" – šova deju, kas ir 4,5 minūšu gara un ar viņas pašas horeogrāfiju, kurā ir seši dažādu stilu deju virknējumi. "Tad nu es ļoti, ļoti ceru, ka drīz atkal varēs notikt kāds lielais čempionāts, kurā varēšu dejojot visu "Megastar" programmu. Neraugoties uz to, ka es šo "Medley" jau nodejoju iestājeksāmenos Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijā, dalība liela mēroga čempionātā ar pašas sameklētu dziesmu *mīksu* un pašas veidotu horeogrāfiju būs kaut kas neapraķstāms!" sajūsmu neslēpj jauniete, kuras sirdī ir sapnis par neatkarīgas deju studijas izveidošanu. Uz to viņa tiecas jau daudzus gadus, nešauboties, ka viss tiks īstenots. "Galvenais ir neatlaidīgi iet uz iecerēto un ticēt saviem spēkiem. Ticība sev, manuprāt, ir stiprāka par jebkuriem citu cilvēku negatīvajiem centieniem otru ietekmēt," pārliecību neslēpj apņēmības un enerģijas pilnā dejojāja no Talsu novada. ■

Megijas Upesjuzupas dzīves centrā ir dejošana. Viņa ir pilnīgi pārliecināta, ka tad, kad pabeigs Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas studiju programmu "Deju un ritmikas skolotājs", nodibinās savu deju studiju.

FOTO NO M. UPESJOZUPAS PERSONĪGĀ ARHĪVA

Mākslas darbs nav vēstures grāmata

JĒKABA ALEKSANDRA KRŪMIŅA FOTO

Saruna ar vēsturnieku Gati Krūmiņu notika Kuldīgas novada Turlavas pagastā, kur šovasar tika filmēts raidījums "Tas notika šeit". No oktobra vidus raidījumi skatāmi Latvijas TV. "Uzskatu, ka arī mūsu veidotais raidījums, kas ir izklaidējošs, ar sacensības garu un šova elementiem, tomēr dod arī ļoti precīzu vēstures kontekstu," G. Krūmiņš saka.

Inguna Spuleniece, "Kurzemnieks"

Kādā žurnālistu diskusijā ar Vidzemes Augstskolas rektoru, vēsturnieku Gati Krūmiņu sākās domapmaiņa par vēsturisko notikumu atainojumu latviešu filmās un teātra mākslā. Daļa publikas strikti apgalvoja, ka tādas filmas kā, piemēram, "Rīgas sargi", "Baiga vasara", "Nameja gredzens" ir tīra vēstures falsifikācija un to filmēšana – valsts naudas tērēšana. Pielāgīgāka attieksme bija pret "Dvēseļu puteni". Citi atzina, ka ne vienmēr mākslas darbam jābūt tik hronoloģiski precīzam kā vēstures grāmatai. Uzsāktā saruna likās turpināma, tāpēc par vēstures atainojumu mākslā vaicājam gan G. Krūmiņam, gan aktierim un topošajam teātra režisoram Jurgim Spuleniekam un arī "Rīgas sargu", "Baigas vasaras", "Nameja gredzena" un citu spēlfilmu režisoram Aigaram Graubam.

DOT KONTEKSTU UN IZPRATNI

"Jo tālāk pagātnē, jo mazāka emocionālā bāze," – tā par vēsturisku notikumu atainošanu saka G. Krūmiņš. Kā piemēru viņš min filmu "Vella kalpi", kas tiek uzverta kā izklaidē un netiek kritizēta par brīvu improvizāciju. Savukārt, par "Rīgas sargiem" runājot, viņš atzīst: lai gan tur vēstures gaita nav falsificēta, iedziļinoties detaļās, var atrast daudz apšaubāmu lietu. Viņaprāt, sabiedrības kopīgajā atmiņā šie notikumi ir pietiekami dzīvi. Arī filmas, kurās izmantots Kārļa Ulmaņa tēls, tiek izlaistas caur emocionālo bāzi. "Skaidrs, ka lielākā daļa sabiedrības kaut kādus priekšstatus par vēsturi smēlas tieši no filmām. Līdz ar to jācenšas arī mākslas vai spēlfilmās ieguldīt pēc iespējas precīzāku vēstures kontekstu. Tajā pašā laikā jāapzinās, ka šādās filmās, atšķirībā no vēstures, ļoti skaidri tiek iezīmēts labais un sliktais. Skaidrs arī tas, ka spēlfilmās vienmēr ir orientētas uz kādu konkrētu ideoloģiju. Tomēr, ņemot vērā, ka Latvijas valstī vēsturiskās filmas un teātra izrādes ir viens no informācijas kanāliem, tās noteikti jāatbalsta. Pietiekami labs piemērs ir "Dvēseļu putenis", kas dod gan vēstures kontekstu, gan patriotismu, gan izpratni par to, kā valsti veidojam.

Protams, šis ir vienkāršots veids, bet mums, komunikatoriem, arī man, ir jāsaprot, ka nevaram visiem likt lasīt simtiem lapaspusšu biezus zinātniskos rakstus ar atsaucēm.

Jurgis Spulenieks Edžiņa lomā izrādē "Indrāni" Nacionālajā teātrī. "Mani kā skatītāju vienmēr ir interesējis, kā konkrēts mākslinieks stāsta konkrētu stāstu. Līdz ar to ir pieļaujama doma, ka netiek stāstīta vēsturiska patiesība," saka aktieris.

Sabiedrības daļai, kas nevēlas procesos iedziļināties tik daudz un kļūt par vēsturniekiem, mums jāpiedāvā kaut kas vieglāks.

Arī "Nameja gredzens", par ko ir ļoti dažādi viedokļi, kaut kāda veida priekšstatus par mums rada. Vēstījums ir pietiekami pozitīvs, rādot mūs kā brīvas gribas cilvēkus, cīnītājus, arī sarežģītas attiecības, kuras veļamies savu brīvību. Lai gan tas ir tikai vēstījums, kā mēs gribam, lai vēsturē mūs redz, es drīzāk lieku plusu. Sliktāk būtu, ja citi – zviedri, krievi, vācieši – mākslā pozicionētu savu vēsturi, bet mēs teiktu, nē, tas nav mūsu limenis."

UZTVERT AR VĒSU PRĀTU

J. Spulenieks runā par vēsturisko patiesumu gan teātrī, gan kino: "Teātri māksliniecisko uzslāņojumu ir vieglāk nodalīt. Brīdī, kad skatāmie kino, to uztverot par patiesību, tiek aizmirsts, ka kino ir fikcija, līdzīgi kā televī-

GATIS KRŪMIŅŠ: "Mums vienkārši jāsaprot, kas vajadzīgs. Ja ēdam treknu kūku, saprotams, ka katru dienu to darīt nevajag. Tas attiecas arī uz visiem medijiem. Sabiedrībai jāiemāca tāda kā mediju higiēna – apzinies, ko tu lasi, ko skaties. Jāsaprot, ka filmā ir konteksts, bet jāapzinās arī, ka tā nav absolūtā patiesība."

AIGARS GRAUBA: "Filmu es vispirms taisu sev, kārtējot savas attiecības ar vēsturi, pēc tam – cerot, ka arī kādam citam tā tiks padomāt, vai dotos aizstāvēt savu brīvību. Nedomāju, ka atbilde nāk vienkārši."

PUBLICITĀTES FOTO

"Visneprecīzākā filma pasaulē par vēsturi ir "Droširdis" ar Melu Gibsonu. Bet cik tā ir iedvesmojoša!" saka filmas "Nameja gredzens" režisors Aigars Grauba. Attēlā kopā ar aktieriem filmēšanas pirmajā dienā.

zijas ziņas, interneta mediju videosīžeti. Bet šī jau ir citas sarunas vērtā problēma Latvijā: cilvēkiem nepieciešama kritiskā domāšana, medijpratība, lai saprastu, ko viņi patērē. Ja eju uz kino, lai skatītos fikciju, mākslinieka interpretāciju, man nav vajadzīga absolūtā vēsturiskā patiesība. Ja paskatās no kino semiotikas viedokļa, pavisam tīrs, vēsturiskos faktos balstīts kino nemaz nav iespējams. Brīdī, kad tu paņem kameru, tu jau caur tās prizmu izlaid kaut kādus fotonus. Arī dokumentālajā kino, jo pat tur tiek izmantota montāža, kas kaut kādā veidā manipulē ar konkrēto notikumu. Nevienu brīdī nedrīkst aizmirst, ka tas ir cilvēka veidots fenomens.

Par teātri runājot, skatītājs apzinās, ka nāk, lai skatītos kaut ko mākslīgi radītu. Esmu spēlētājs latviešu klasiku lugu uzvedumos Nacionālajā teātrī, piemēram, "Skroderdienās Silmačos" un "Indrānos". "Indrāni" būs arī mana maģistra studiju diplomdarba izrāde. Tā laika vēsturiskie kodī ir pašas lūgās. Ņemot vērā, ka tā nav drastiski mainīta, pašmērķīgi ievilkta mūsdienās, manuprāt, vēsturiskais nav pazudis. Arī manā diplomdarbā vēsturiskie kodī daļēji paliks, bet ar radošo komandu šķetināsim vēl citus jautājumus. Piemēram, par to, kā vecie Indrāni satikās, vai kopdzīves pamatā bija mīlestība vai 19. gadsimtā izplatītās aprēķina laulības. Protams, tā atkal būs mūsu interpretācija."

KURŠ BŪS TIK DROSMĪGS PATEIKT...

"Protams, vēstures fakti nav jānācās no filmām, bet no vēsturnieku pētījumiem. Spēlfilmām jānācās patriotisms, jārada emocijas un jāiedvesmo," uzsver A. Grauba.

"Mans uzdevums nav veidot filmas par vēsturi, bet likt padomāt, kā mēs katrs rīkotos konkrētos vēstures griežos. Tajos apstākļos mēs neviens vairs nokļūst nevaram. Bet gūta radoši emocionālā pieredze mums palīdz tikt skaidrībā, kā rīkoties, ja notiktu kaut kas līdzīgs.

Par savu pieredzi runājot, mana mamma man 18 gados uzdāvināja Nameja gredzenu.

Tas bija izgatavots no pirmās brīvvalsts laika sudraba pieclatnieka. Šis viņas žests un mana interese par vēsturi visus padomju gadus uzturēja mani dzīvu brīvības garu. Kad pienāca iespēja dot savu artavu Latvijas brīvībai, man jautājumu nebija. Mēs taču saprotam, ka Namejam, iespējams, nebija nekāda gredzena. Ne jau tāds, kādu mēs pazīstam. Īstenībā tā ir baltu rota ar pītu priekšpusi. Bet mana mamma un paaudze, kas mūsos nosargāja ideju par brīvību, tajā bija ielikusi savu domu.

Runājot par manis režisēto filmu "Baiga vasara", tā risināja manas ļoti personīgās attiecības ar Latvijas okupāciju, kad Kārļa Ulmaņa lēmums nepretoties un atdot Latviju bez neviena šāviena, faktiski laupīja pašcieņu vairākām paaudzēm. Veidojot filmu, gribēju, lai kaut viens kaut ko darītu. Tādēļ Jura Žagara atveidotais virsnieks šauj zemē, kad tanki brauc garām. Un kurš ir tik drosmīgs pateikt, ka tā nebija? Vai visi vēsturnieki ir pārliecināti, ka to, ko viņi ir izrakuši, arī pareizi iztulkojuši? Tagad Latvijā ir likums, kurš ikvienam pilsonim uzliek pienākumu pretoties agresoram. Arī tas, ko darīja galvenais varonis Roberts filmā, bija pretošanās agresoram. Pretoties var ne tikai ar ieročiem. Mēs arī pretojamies – kaut vai ar dziesmām.

Par iedvesmu – esmu saņēmis apliecinājumu, ka pēc "Rīgas sargiem" vairāki cilvēki iestājušies militārajā akadēmijā, kļuvuši par virsniekiem, arī zemessargiem.

Nekādā veidā tā nav vēstures falsifikācija. Filmas nosaukums "Nameja gredzens" jau liecina, ka tā nav vēsturiska filma, ka tas nav vēsturisks dokuments. Man ir aizdomas, ka tā vienkārši ir tāda iespīšanās, kad es palieku tikai savu zināšanu vai nepatikas teritorijā. Varam būt rūgumpodi un teikt, ka vēsturiski tā nebija, bet mums pašiem nav atbildes, kā tad tieši bija. Vēl vajadzētu saprast, ka nav tikai viens viedoklis. Ja kāds vēlas šos stāstus stāstīt citādi, rakstīt citu dziesmu, uzvest savu teātra izrādi, viņam ir visas iespējas. Brīvā pasaulē vairs nav komunistiskās cenzūras." ■

Ar pasaules garšu mazpilsētā

“Neesam populārās mūzikas sarīkojums,” “Zemliku” raksturo Miks Magone. Šeit visu nosaka saturs, nevis sponsoru gaidas.

Linda Kilevica, “Kurzemes Vārds”

Mūzikas, mākslas un vietējās ražas festivāls “Zemlika” Durbē šogad svin desmit gadu jubileju. Taču šajā nedrošajā laikā tā rīkotājs Miks Magone ar nelielu humora devu definējis, ka šis ir devītais ar pusi. “Kopienas sajūta – tā ir atbilde uz jautājumu, kā festivālam izdevies tik ilgi noturēties,” viņš saka.

SPOZME NAV AKTUĀLA

Rīkotājs zinot cilvēkus, kuri bijuši klāt visus gadus bez izņēmuma, jau puspaudzē ar festivālu izaugusi. “Mūsu mākslinieki ikdienā uzstājas ja ne gluži arēnās, tad vismaz tūkstosvietīgās koncertzālēs un izpārdod albumus, saņem balvas. Taču agrāk vai vēlāk viņi ir atpaušies Durbē. Tas ir bijis mēģinājums lēkt augstāk par savu pēcpusi, kas līdz šim ir izdevies,” vērtē M. Magone.

Tāda līmeņa mūziķus šeit nevarot ievilināt ar – “nauda nav problēma!”. To paveic gadu gaitā izveidojusies uzticamība. “Ja izdari ar glanci vienreiz, tad nākamreiz saruna ar aģentūru, tās pārstāvētiem māksliniekiem jau ir salīdzinoši vienkārša. Mums spozme nav bijusi aktuāla, un nav nekādu biznesa mērķu. Tas, ko šodien darām, neaizvedīs mūs uz siltām zemēm nākamajā nedēļas nogalē. Uzticīgi līdzgājēji ir ne tikai publika, bet arī naudas donori – Valsts kultūrkapitāla fonds, vairākas vēstniecības. Visus šos gadus esam vairījušies no korporatīvās sponsorēšanas, jo tā ietekmē organizatoru mākslinieciskā satura izvēli,” uzsver festivāla rīkotājs.

Pirmajā dienā sastaptie “Zemlikas” apmeklētāji no Liepājas smeļ, ka rīdzinieki būs vēlāk, pēc darba. “Mums teātris interesē, tā ir labākā daļa. Mūzika te tāda... ļoti mierīga. Man labāk patīk celties kājās,” stāvo rindā pēc bezmaksas biļetēm, saka Kārlis Tauriņš. Viņa draudzene leva Anita Petrevice piebilst, ka velas arī filmas redzēt. Abi “Zemlikā” ir otro reizi, bet šoreiz tikai uz atsevišķiem pasākumiem, jo “biļetes dārgas un vietu maz”. “Te ir mājīgi, draudzīgi,” festivālu raksturo jaunieši. Trūkums – par maz ēstuvju. Arī Mārtiņš Mākonis ieradies skatīties Gertrūdes ielas teātri. “Vienu gadu klausījos koncertus, pārāk neuzrunāja. Svarīgākā sadaļa ir teātris,” atzīst puisis.

DURBE SAROSĀS

Durbes vecais, tukšais veikals atvēlēts izstādei “Biedējošā drošība”, tajā ir Katrinas

Neiburgas, Līgas Spundes un Evitas Gozes darbi no mākslas festivāla “Survival Kit” Rīgā. L. Spunde “Zemlikā” ir pirmoreiz: “Esmu dzirdējusi daudz labu vārdu par festivāla organizatoru muzikālo gaumi un inteliģentu attieksmi pret saturu un norisi. Tāpēc bija viegli piekrist.” Festivāls esot labs iemesls izbraukt ārpus Rīgas, apskatīt skaisto Durbes baznīcu un pastaigāties pa pilskalni.

Atvērtā veikala darbinieces pastāsta, ka pilsetā esot liels cilvēku pieplūdums. “Veikalā nav miera, visu laiku jāskrien!” “Zemlikas” norises sākas piektdienas vakarā, taču lielāka rosība pilsetā ir jau no diviem dienām. Pārdevējas domā, ka vietējiem jauniešiem šāds pasākums ir interesants, vecākiem cilvēkiem – diez vai. “Tas nav mums,” saka jaunieta, “nākamajā rītā jāstrādā.”

“Zemlikai” izvēlēts veiksmīgs laiks, jo nekur citur Latvijā nav festivāla rudenī, domā Durbes kultūras nama vadītāja Daira Veilande. “Miks un Mārtiņš Kuzmins, kuri to rīko, ir durbenieki, savas vietas patrioti. Viņi rada atpazīstamību ne tikai Latvijā, bet visā pasaulē, no kurienes ierodas mākslinieki. Programma varbūt visiem nav saprotama, bet tā rada festivāla garšu, šī māksla atšķiras no cilvēkiem vairāk saprotamās folkloras vai šlagera,” viņa vērtē. Vietējiem festivāls liekot sarosīties. “Durbē ir kustība un dzīvība, ne vienmēr ikdienā tā ir,” saka D. Veilande. Viņasprāt, “Zemlikā” ir jābūt klāt visos notikumos, lai festivālu pa īstam izbaudītu.

KONCERTI SAVĀ MĀJĀ

Gar izstāžu zālēm ar atslēgām rokā staigā festivāla rīkotāja Mika Magones māmiņa, skolotāja Māra. Ēdināšanas un guldināšanas ziņā viņa “Zemlikā” noteikti ir galvenā. “Māja pilna vienmēr. Par mani jau te smejas – bez Māras nekas nenotiks.” Viņai esot sajūta, ka ar desmito festivālu nu jau būtu jābeidz, jo tas jādara brīdī, kad ir ļoti labi, nedrīkstot lēni izplēnēt. Šogad gan festivāls esot atšķirīgs ierobežotā cilvēku skaita dēļ.

Kā pirms desmit gadiem viss sākās? “Miks uz to bija tendēts jau pusaudža gados. Viņš braukāja apkārt, ar to mūziku bija nosities, un beigās teica: “Kāpēc man jābrauc pa pasauli apkārt, ja es koncertus varu dabūt savā mājā un vēl rādīt citiem!”,” atceras mamma.

Māra brīdinājusi māksliniekus, ka Durbes pasākumā vietējo daudz nebūs. “Durbenieki jau iepriekš sapērkas sāli, sērkokņus un sveces. Tad loģi ir ciet. Nepatikami un sāpīgi.

Līgas Spundes instalācija “Neviena svētība par jaunu nenāks” veltīta pārdomām par lielu vēlmi pasargāt. “Izmantoti motīvi no Deivida Vetera biogrāfijas. Viņš ir vienīgais cilvēks, kurš slimības dēļ visu savu dzīvi pavadīja izolētā telpā. Arī vīrusa laikā izolācija ir viena no drošības stratēģijām,” stāsta māksliniece.

ĢIRTA GERTSONA FOTO

Rinda pie bāra “Akacis” šoreiz nav pēc alus. Te var saņemt bezmaksas biļetes uz izrādēm.

Vai tiešām neinteresē teātris? Arī diskusijas muzejā – Janīna Kursīte, Ivars Austers... nu, kā var neiet? Tagad te ir Katrīna Neiburga. Tas pats, kā pirms trīsdesmit gadiem te būtu Džemma Skulme. Viesi vienmēr esot no Rīgas, Valmieras, iepriekš daudz braukuši lietuvieši. “Mīļš un sirsnīgs tas viss ir. Brīvprātīgās strādā jau desmit gadus, tā kā bērni sabrauc. Jau vasarā es sataisu burkas, uzrakstu “Zemlikai”, pilns pagrabs. Viss sakonservēts, tagad tikai zupas katlā iekšā,” viņa pastāsta.

ARĪ PARASTIEM MIRSTĪGAJIEM

M. Magonem šķiet, ka daļa pilsētnieku pa šiem gadiem pieradināti pie “Zemlikas”. “Tie, kuri nav bijuši ar mums, droši vien arī nebūs. Tas ir okei. Ja ķerlings nav mans, es neiešu arī tad, ja notiks augsta līmeņa mači. Taču es arī nelikšu šķēršļus. Ar to diemžēl laiku pa laikam ir nācies saskarties, tā ir tāda mazpilsētas iezīme Latvijā vispār un īpaši Kurzēmē, kur tādi skarbāka rakstura cilvēki. Uz emocijām katram ir tiesības. Skumīgāk kļūst, ja ar racionāliem paņēmieniem pauž neargumentētu kritiku,” viņš atzīmē. “Vēl pirms “Zemlikas” kultūras namā rīkojām koncertus, un tad pirmais bijis – “sabrauks

pilna Durbe ar narkomāniem, ārdīsies, sitīsies!”. Nekad tā nav bijis, bet atsevišķiem cilvēkiem tas nav traucējis pašiem sevi uzkurināt.”

Šogad, ņemot vērā apstākļus, festivālā ir daudz bezmaksas pasākumu. Arī iepriekš bijis svarīgi dot iespēju par velti piedzīvot teātra izrādes, kino, mākslas izstādes, diskusijas. “Lai būtu mazāk iespēju teikt: “Oi, nu tas jau nav mums, parastiem mirstīgajiem!” Daudzi vietējie cilvēki aktīvi piedalās sestdienas rīta tirdziņā. Katram kaut kas atrodas,” uzsver M. Magone.

“Zemlikas” apmeklētājs esot tāds, kam interese, kas šobrīd notiek mūzikas pasaulē. Ar programmu organizatori cenšas iet līdzī laikā un mazliet pa priekšu. “Pirmajā “Zemlikā” uzstājas Nils Frāms, kurš spēlē prestižākajās koncertzālēs. Vai viņš kādreiz atgriezīsies Latvijā, nerunājot par Durbi? Līga Spunde tikko izvirzīta Purviša balvai. Darbs, ko skatām Durbē, ir radījis lielu rezonansi,” festivāla būtu raksturo rīkotājs. Tomēr mērķis neesot izaugt lielākiem par kultūras nama ietilpību. “Sasniegtā kapacitāte ir viss, ko mēs īstenībā gribam turpināt, kamēr pašiem vēl ir speks un interese,” saka M. Magone. ■

Valodnieks DESU DĪKĪ

IEVAS VILMANES FOTO

Gaiķu pagasta bibliotekāres Māriete Dreimane (no kreisās) un Liene Bartkus pārskata vasarā pierakstītos 218 vietvārdus. Viņas ir gandarītas par ekspedīcijas "pielikumiem" – gaiķenieku atmiņām, nostāstiem un jokiem.

✂ Ieva Vilmane, "Saldus Zeme"

Pēc simt gadu pārtraukuma Brocēnu novada Gaiķu pagastā ieradās valodnieki pierakstīt apkaimes īpašvārdus. Ar viņu ekspedīciju šomēnes atzīmēja trešo Latvijas Vietvārdu dienu.

Vispirms ciemiņi no Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūta un Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras nolasi divas lekcijas un interesentus iesaistīja viktorinā. Pēc tam valodnieki sadalījās grupās un pusotru stundu klausījās, kādus vārdus gaiķenieki devuši saviem ceļiem, mežiem, ūdeņiem, laukiem, purviem, dārziem, likumiem, akmeņiem, mājām un pārējiem apkaimes objektiem. Svētki izskanēja ar izlokšnēs ieinteresēta dziesminieka Kārļa Kazāka koncertu.

PALIEK BEZ DIEVENES

Rīdzinieki ieradās pie bagāti "klāta galda", jo septembrī Gaiķu pagasta novadpētniece Inese Gulbe-Rodionova un abas bibliotekāres Māriete Dreimane un Liene Bartkus pabeidza vietvārdu apjomīgu apsekojumu. Sākotnēji viņas plānoja apsekt visas mājas un konstatēt, cik no tām ir apdzīvotas un cik zudušas. Nemanāmi viņu interešu loks paplašinājās līdz apvidvārdiem, atstāstītiem notikumiem un piedzīvojumiem, dzīvei muižās un kolhozā.

Gaiķenieces nofotografēja un ieguva ziņas par aptuveni 200 mājvietām (pirms

Otrā pasaules kara šajā Kurzemes-Zemgales robežvietā bija par vismaz 30% vairāk māju). Tajās, kur raisījās sarunas, pierakstīti 218 īpašvārdi, tie būs jāsalīdzina ar nacionālajām datubāzēm un iepriekšējo vietvārdu ekspedīciju vākumu.

"Pirmās intervijas mūs satrauca, jo ar vietvārdiem nekā negāja, – neviens neko nevarēja pateikt," atceras M. Dreimane. L. Bartkus turpina kolēģes iesākt: "Cilvēki apjuka no termina "vietvārds". To izprata, līdzko sākām jautāt, kurā mežā sēņo, kā ģimenē dēvē pļavu aiz mājas, netālu ceļa likumu un tamlīdzīgi." Un vietvārdi "sabira" cits pēc cita. Vēl viņas jautājušas, vai dzirdēts par valodnieku iepriekšējo ekspedīciju vākumu. Diemžēl nelaimējies sastapt kādu, kurš zinātu par Dievenes pļavu, Raganu kalnu un vēl vairākām vietām.

RUNĀ BEZ APLINKIEM

Abas bibliotekāres visu laiku dzīvojušas Gaiķos, savukārt I. Gulbe-Rodionova atgriezies pirms pāris gadiem. Viņas saka: "Vasara bija piepildīta ar atklājumiem un nedzirdētu informāciju." Piemēram, neviena ikdienā neaizdomājās, ka vairums objektu nosaukumu iegūst pēc tuvākajām mājām (Briežu leja, Mērnieku liekna, Kannenieku likums, Vecu kapi) vai arī pēc to saimnieka vārda vai uzvārda (Ķepšņu pļava, Kirkuļu placis, Peņķa līcis, Andreja, Upiša, Gaiļa mežs). "Agrāk gaiķenieki gājuši peldēt uz Elvīras pludmali. IZRĀDĀS, tā nosaukta netālo

Vietvārdi Gaiķu pagastā.

māju saimnieces vārdā," M. Dreimane atklāj viņai interesantu faktu.

"Ciomojāmie mājās, kuru saimniekiem ir birzīte Palestīns. Citās mājās uzziņājām par pļavu Itālija. Tai vārds iedots nejauši. Pļavas saimniece gāja apraudzīt lopus. Pa ceļam sazvānījās ar meitu, kas tobrīd brauca ekskursijā uz Itāliju. Saimniece meitai jokojot teikusi, ka viņai pašai sava Itālija, un kopš tās reizes pļava citādi nav saukta," atstāsta L. Bartkus. Gaiķenieces noskaidroja, ka cilvēki brīvi maina vietu nosaukumus vai arī vienlaikus lieto dažādus īpašvārdus. Turklāt izvēlas tādus, kas atklāj viņu racionālo prātu un tiešo valodu. Ezera ielā ir trīs mājas, kurās dzīvo cilvēks ar uzvārdu – Vārna, tāpat iela vismaz sarunvalodā droši dēvējama par Vārnu ielu. Tā saucama arī Pudeļu un Vāverīšu iela. Kāpēc? – nav ne jausmas pat Ezera ielas iemītniecei L. Bartkus. Dīķim likums kā desām? Tad jāsauc par Desu dīķi! Nedaudz tēlaināks nosaukums dots nesen bruģētajai taciņai, kas ved no Gaiķu pagasta pārvaldes ēkas cauri visai liepu alejai, – Pelēkā jūdze. Tāpēc, ka tās slaucītājam taka šķiet nebeidzami gara. Pa retam vietējiem gadījumiem izdomas ziņā nepārspējami darinājumi, piemēram, Dženatorkalns "Zābros".

Pagasta teritorijā bijušo muižu nosaukumi nav mainīti, tāpēc tie uzskatāmi par vecākajiem vietvārdiem Gaiķu pagastā. Vietu nosaukumi saglabājoties, kamēr ir cilvēki, kas tos lieto, tomēr M. Dreimane izstāsta piemēru, kas pierāda pretējo, – Bičkās cilvēks nav rosījis vairākas desmitgades, taču gaiķenieki aizvien zina, kur ir Rozēnu grava, Suņu purvs un Sūbru rene.

"Pierakstījam arī vecvārdus. Mērgēlis izklausās pēc meitenes lietuviešu valodā, taču tā sauca avotu kaļķa sajaukumu ar melnzemi, tas raksturīgs mūsu Imulas krasiem. Jēpele ir ūdens rats, ko zirgi grieza, esot ūdenī, bet gatuve – ceļš, pa kuru dzina govīs," L. Bartkus ieskatās pierakstos.

Gaiķu pagasta novadpētniecības krātuves vadītāja I. Gulbe-Rodionova plāno drīzumā pabeigt vietvārdu uzskaiti un izveidot māju katalogu.

NERĀDA KARTES

Pirms Latvijas Vietvārdu dienas sazinājos ar tās rīkotāju LU Latviešu valodas institūta direktori Sandu Rapu, kas pastāstīja, ka pirmo Latvijas Vietvārdu dienu sarīkoja, lai sabiedrībā veidotos izpratne par īpašvārdu daudzveidību un vērtību. Savukārt valodnieki no katras šādas dienas iegūst ap 300 jaunu

vārdu un "dzīvu" izlokšni – iespēju dzirdēt vietējo runas īpatnības.

"Padomju gados iesakņojās priekšstats, ka izlokšņu vārdi nav cienjami un jārunā literāri pareizi. Vietvārdu skaistums – tajos saglabātas valodas senās formas, kādas raksturīgas konkrētam apvidum. Gaiķos vietvārds krustojas tāmnieku un zemgališķās izlokšnes, piemēram, "Birznieku" mājas sākotnēji bija tāmnieku izlokšnē – "Bierznieki". Latvijā ir aptuveni 200 "Birznieku", bet "Bierznieki" – tikai Gaiķos. Tur nav "Kurpnieki", bet "Korpnieki" – ar ļoti apaļu o," skaidro valodas pētniece.

S. Rapu interesē, vai gaiķenieki joprojām darina pļavu nosaukumus ar zemgališķo izskaņu -ene – šādu īpatnību pagājušā gadsimta sākumā ievēroja valodnieks Juris Plāķis. Pēc viņa neviens nav interesējies par vietu nosaukumiem Gaiķos, tāpēc šogad Latvijas Vietvārdu diena sarīkota mūsdienu valodniekiem svešā pagastā.

"Mēs nojausām, ka Gaiķos jābūt daudzām vietvārdiem, jo valodniece Vallija Dambe blakus esošajā Blidenē, viņas dzimtajā pagastā, pierakstīja gandrīz 3000 vietvārdu. Tātad tās puses ļaudīm ir raksturīgi savā dzīves telpā visam dot vārdu. Pamatoties uz vietvārdiem, V. Dambe secināja, kādi dzīvnieki un augi bija Blidenes teritorijā un ar ko nodarbojās iedzīvotāji," S. Rapa skaidro vietvārdu vākšanas nozīmi.

Viņai patīktu biežāk doties vietvārdu vākšanas ekspedīcijās, taču "varēšana ir maza", tāpēc valsts simtgades gaidās Latviešu valodas institūts rīkoja vietvārdu talku. Ikvienam interesents varēja papildināt vietu nosaukumu reģistru. Tas veidojās raiti, tomēr parādījās daudzi vārdi bez apvidum raksturīgām valodas iezīmēm, jo entuziasti iesūtīja literārajai formai pielāgotus nosaukumus.

"Ekspedīcijas bieži gadās, ka cilvēki jautā pēc kartes, lai varētu nosaukt vietas literārajā valodā. Lūdzu iztikt bez kartes, jo vēlos sadzirdēt apvidus izrunu," pētniece dalās pieredzē. Viņa ir gandarīta, ka pēc vietvārdu talkas vairāki pagasti sarosījās izdot savu īpašvārdu bukletus, nesentādu izdeva sūiti. "Arī mūsu institūta ir plāns izdot vietvārdu sēriju, jo tie pazūd, līdzko tos nelieto. Mūsdienās strauji zūd āra objekti – pļavu, lauku, leju un citu vietu – nosaukumi. Tie vajadzīgi cilvēkiem, kas apstrādā zemi. Mūsdienās viņu palicis maz. Toties nezūd mežu nosaukumi, jo daudzi joprojām sēņo un ogo," skaidro valodniece. ■

KURZEMES KULTŪRAS PIELIKUMS

Iznāk vienu reizi mēnesī.
Izplatīts kā reģionālo laikrakstu "Kurzemes Vārds", "Kurzemnieks", "Saldus Zeme" un "Talsu Vēstis" bezmaksas pielikums.

Kurzemes Vārds

Internetā pieejams izdevniecību mājaslapās kurzemnieks.lv, sz.lv un talsuvestis.lv, kā arī reģionālajā portālā liepajniekiem.lv.
Redkolēģija: Daiga Bitīniece ("Kurzemnieks"), Mairita Balode ("Talsu Vēstis"), Linda Kilevica ("Kurzemes Vārds"), Andra Valkīra ("Saldus Zeme").

Saldus Zeme
LAIKRAKSTS BROCĒNU NOVADAM UN SALDUS NOVADAM

Talsu Vēstis

Kurzemnieks
LAIKRAKSTS VĒJUSKURZEMĒ

Projekta vadītāja:
Anda Pūce.
Kontakti:
tālrunis 26436485,
e-pasts anda@kurzemes-vards.lv.

Projektu atbalsta

VALSTS
KULTURKAPITĀLA FONDS